

EIERSKAPSMELDING FOR LØRENSKOG KOMMUNE

VEDTATT AV LØRENSKOG KOMMUNESTYRE I MØTE
DEN _____, SAK _____

Skrevet av: Hanne Terese Støverud

Innhold

1. INNLEDNING.....	5
2. ORGANISASJONSMULIGHETER FOR KOMMUNAL VIRKSOMHET.....	7
2.1 GENERELT OM KOMMUNENS ORGANISASJONSMULIGHETER	7
2.1.1 Ulike organisasjonsformer kommunen kan benytte	7
2.1.2 Forhold som påvirker valg av organisasjonsform.....	7
2.1.3 Oversikt over kommunal organisering, ansvar og styring.....	8
2.2 AKSJESELSKAP (AS).....	10
2.2.1 Generelt om aksjeselskaper og begrenset ansvar for eiere	10
2.2.2 Generalforsamlingen	10
2.2.3 Styret og daglig leder.....	11
2.2.4 Konkurs i aksjeselskaper	12
2.2.5 Når er kommunale aksjeselskaper egnet?.....	12
2.3 INTERKOMMUNALT SELSKAP (IKS)	12
2.3.1 Generelt om interkommunale selskaper og deltakernes ansvar for selskapets forpliktelser.....	12
2.3.2 Selskapsavtalen	13
2.3.3 Representantskapet.....	13
2.3.4 Styret og daglig leder.....	14
2.3.5 Når er interkommunale selskaper egnet?.....	14
2.4 KOMMUNALT FORETAK (KF).....	15
2.4.1 Generelt om kommunale foretak og eierforhold.....	15
2.4.2 Styret og daglig leder.....	15
2.4.3 Kommunestyrets rolle i kommunale foretak	16
2.4.4 Rådmannens rolle i kommunale foretak.....	16
2.4.5 Når er kommunale foretak egnet?.....	16
2.5 INTERKOMMUNALT SAMARBEID ETTER KOMMUNELOVEN § 27	17
2.5.1 Generelt om styre etter kommuneloven § 27	17
2.5.2 Former for styre etter kommuneloven § 27.....	17
2.5.3 Styrets myndighet	18
2.5.4 Når er styre etter kommuneloven § 27 egnet?.....	18
2.6 VERTSKOMMUNESAMARBEID	18
2.6.1 Generelt om vertskommunesamarbeid	18
2.6.2 Former for vertskommunesamarbeid	18
2.6.3 Samarbeidsavtale	19
2.6.4 Klage på vedtak truffet av vertskommune	20
2.6.5 Når er vertskommunesamarbeid egnet?	20
2.7 SAMKOMMUNE.....	20
2.7.1 Generelt om samkommune og utvikling av modellen	20
2.8 STIFTELSE	21
2.8.1 Generelt om stiftelser	21
2.8.2 Styret og daglig leder.....	21
2.8.3 Eierforhold og rådighet over stiftelsens midler.....	22
2.8.4 Omdanning og oppheving av stiftelser	22
2.8.5 Når er kommunale stiftelser egnet?	22
2.9 FORESLÅTTE LOVENDRINGER FOR KOMMUNALE SELSKAPER OG SAMARBEID.....	23
2.9.1 Endringer i forslag til ny kommunelov	23
2.9.2 Forslag til endringer i ny lov om interkommunale selskaper.....	23
3. EIERSTYRING	25

3.1 INNLEDNING	25
3.2 VIRKEOMRÅDE	25
3.3 EIERSKAPSSTRATEGI	25
3.4 EIERSTYRING	26
3.4.1 God folkevalgt styring.....	26
3.4.2 Prinsipper for god eierstyring.....	27
3.4.3 Reglementer og retningslinjer for kommunens representanter.....	28
3.4.4 Bruk av instruksjer	29
3.4.5 Opplæring av eierrepresentanter.....	29
3.4.6 Bruk av eiermøter	29
3.4.7 Eierstyringssekretariat.....	30
3.5 POLITISK BEHANDLING AV VIKTIGE SELSKAPSDOKUMENTER.....	31
3.5.1 Generalforsamlings- og representantskapsdokumenter.....	31
3.5.2 Årsmelding og vedtekter / selskapsavtale	31
3.5.3 Styredokumenter / -protokoller	31
3.6 KONTROLL OG INNSYN	31
3.6.1 Generelt om kontroll og innsyn	31
3.6.2 Kontrollutvalget og revisors kontroll og innsyn	32
3.6.3 Endringer i forslag til ny kommunelov	33
4. OVERSIKT OVER SELSKAPER	34
4.1 INTERKOMMUNALE SELSKAPER.....	34
4.1.1 Nedre Romerike Brann- og redningsvesen IKS (NRBR).....	34
4.1.2 Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF)	36
4.1.3 Nedre Romerike Vannverk IKS (NRV)	38
4.1.4 Nedre Romerike Avløpsselskap IKS (NRA).....	40
4.1.5 Romerike Krisesenter IKS	43
4.1.6 Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS (ROKUS).....	45
4.1.7 Romerike Revisjon IKS (RRI).....	46
4.2 AKSJESELSKAPER	48
4.2.1 Nedre Romerike Vannverk AS.....	48
4.2.2 Strandveien 1 AS.....	49
4.2.3 Nitor AS	50
4.2.4 Norasondegruppen AS.....	51
4.2.5 Mailandveien 10 AS.....	53
5. OVERSIKT OVER ANNET SAMARBEID	54
5.1 VERTSKOMMUNESAMARBEID	54
5.1.1 Regionkontor Landbruk (RKL).....	54
5.1.2 Barnevernvakten Romerike – Øst Politidistrikt.....	55
5.1.3 Regionalt samhandlingskontor Nedre Romerike.....	56
5.1.4 Enhet for Lindrende behandling	57
5.2 STYRE ETTER KOMMUNELOVEN § 27	58
5.2.1 Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR)	58
5.3 ANNET INTERKOMMUNALT SAMARBEID	59
5.3.1 Kommunal akutt døgnenhet (KAD)	59
5.4 STIFTELSE	60
5.4.1 Stiftelsen Utleieboliger for Ungdom i Lørenskog (UBOL)	60
5.5 PENSJONSKASSER.....	61
5.5.1 Lørenskog kommunale pensjonskasse	61
6. KILDER	63

1. Innledning

Det har blitt mer og mer vanlig å organisere deler av den kommunale virksomheten utenfor den ordinære kommunale forvaltningen. Dette kan være ved blant annet aksjeselskaper, interkommunale selskaper, andre selvstendige rettssubjekter eller øvrige former for interkommunalt samarbeid. Formålet med eierskapsmeldingen er å gi både de folkevalgte og administrasjonen et godt utgangspunkt for utøvelsen av eierskap i kommunens samarbeid og selskaper.

En eierskapsmelding gir kommunen og dens innbyggere mulighet til å få en god, sammenfattet oversikt over viktig kommunal virksomhet som er overlatt til selskaper eller andre organisasjonsformer. Videre vil den bidra til mer åpenhet overfor kommunens innbyggere og øvrige interesserte om den samlede kommunale virksomheten.

Eierskapsmeldingens hovedhensikt er dermed å legge et grunnlag for en aktiv, strategisk og prinsipiell eierskapspolitikk, samt å synliggjøre kommunens eierskap.

En eierskapsmelding kan forstås som et overordnet, politisk styringsdokument for virksomhet som er organisert utenfor kommunens opprinnelige struktur. Eierskapsmeldingen kan bidra til å aktivisere både administrasjonens og de folkevalgtes forhold til de ulike samarbeid og selskaper som kommunen er deltaker eller eier i. Den vil også kunne bidra til å gi klare styringssignaler til selskapene, og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar for den kommunale virksomheten som drives i helt eller delvis fristilte organisasjoner.

Eierskapsmeldingen vil også kunne øke oppmerksomheten og bevisstheten rundt kommunens eierstyring med selskapene. Til forskjell fra private eiere, vil kommunen ofte ha ønske om at selskapene ivaretar både politiske og samfunnsaktuelle interesser. Kommunen, som eier, har i tillegg et større fokus på de enkelte oppgaver som løses i selskapene, og oppgavenes verdiskapning i kommunens totale virksomhet og tjenestetilbud. Eierskapsmeldingen vil kunne medvirke til at slike interesser tydeliggjøres.

God eierstyring er både hensiktsmessig og ønskelig med tanke på at det ofte er viktige deler av kommunens virksomhet som settes ut i selskaper eller øvrige samarbeidsformer. Kommunens forvaltning av eierskapene i ulike organisasjoner er derfor nødvendig for å sikre

kvalitet på tjenester og god forvaltning av kommunens verdier.¹ Eierskapsmeldingen vil gi en god oversikt over hvilke selskaper og samarbeid kommunen er eier eller tar del i, slik at denne blir et verktøy for å kunne se hele kommunens virksomhet i sammenheng.

Ved å organisere virksomheten i kommunen i selvstendige selskaper eller øvrige organisasjonsformer er både hensikten og konsekvensen at organisasjonens ledende organer skal ha en grad av frihet til å drive virksomhetene. Grad av frihet og hvor mye kommunen kan og bør involvere seg i den daglige driften, vil være avhengig av hvilken organisasjonsform som er valgt. Slik organisering av kommunal virksomhet vil derfor kunne medføre utfordringer for den folkevalgte styringen.

Eierskapsmeldingen skal gi klare styringslinjer og -signaler for kommunens eierinteresser. Samtidig skal eierskapsmeldingen gi informasjon om og forståelse for hvorfor det kan være hensiktsmessig å organisere deler av den kommunale virksomheten i selskaper eller øvrige samarbeidsformer. Den skal videre opplyse om ansvarsforholdene mellom kommunen som eier og selskapene, og gjøre rede for styringsmulighetene kommunen har ved de ulike organisasjonsformene.

Eierskapsmeldingen er bygget opp slik at det først orienteres generelt om kommunens organisasjonsmuligheter, og det gis en redegjørelse for de vanligste organisasjonsformene som benyttes i kommunal sektor (kapittel 2). Videre følger kommunens eierstyring og eierskapsstrategi (kapittel 3). Eierskapsmeldingen avsluttes med en oversikt over selskaper kommunen eier eller er deltaker i (kapittel 4) og en oversikt over øvrig samarbeid kommunen tar del i (kapittel 5).

Lørenskog kommune har valgt å utarbeide eierskapsmelding en gang per valgperiode. Forrige eierskapsmelding ble vedtatt av Lørenskog kommunestyre i møte den 20. juni 2012, sak 085/12. I tillegg gis det hvert år informasjon om kommunens eierskap blant annet i årsrapporten.²

¹ Jf. Overordnet analyse og plan for selskapskontroll for Lørenskog kommune fra kontrollutvalget, vedtatt 14. desember 2016, sak 161/16

² Jf. Årsrapport for 2016, punkt 15 *Interkommunale selskaper* og punkt 16 *Kommunalt eide selskaper*

2. Organisasjonsmuligheter for kommunal virksomhet

2.1 Generelt om kommunens organisasjonsmuligheter

2.1.1 Ulike organisasjonsformer kommunen kan benytte

Tradisjonelt organiseres den kommunale virksomheten som en del av kommunen innenfor den organisasjonsmodellen som er valgt (kommunale etater eller resultatenhetsmodell), men det finnes også andre måter å organisere dette på.

Kommuneloven åpner for at man kan organisere den kommunale virksomheten på ulike måter:

- Egne institusjoner etter kommuneloven § 11
- Styre etter kommuneloven § 27
- Kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 11
- Vertskommunesamarbeid etter kommuneloven kapittel 5 A
- Samkommune etter kommuneloven kapittel 5 B³

Den kommunale tjenesteproduksjonen/-ytelsen kan også løses ved at man kjøper tjenester fra private, andre kommuner eller øvrige offentlige organer. Det er også vanlig med avtalebasert interkommunalt samarbeid for ulike tjenester.

Videre kan kommunen benytte ulike privatretslige selskapsformer for organisering av kommunale oppgaver:

- Aksjeselskaper
- Stiftelser
- Samvirkelag
- Selskaper som ikke har økonomisk formål

Kommunene kan i tillegg etablere interkommunale foretak etter lov om interkommunale selskaper.

2.1.2 Forhold som påvirker valg av organisasjonsform

Det er flere forhold som påvirker valget av organisasjonsform der kommunen ønsker å skille ut deler av den kommunale virksomheten. Valg av organisasjonsform for kommunens virksomhet og tjenesteproduksjon vil derfor være en sammensatt vurdering av disse forholdene, slik at man finner den organisasjonsmodellen som er best egnet for den type virksomhet som skal fristilles.

De ulike organisasjonsformene gir anledning til varierende grad av eierstyring og instruksjonsmyndighet. Formålet med virksomheten samt kommunens ønske om eller behov for innflytelse overfor virksomheten, vil sette rammene for hvilke organisasjonsmuligheter som er egnet. Mulighetene for innflytelse og instruksjoner overfor selskapene og selskapenes

³ Bestemmelsene om samkommune er under avvikling. Se mer i eierskapsmeldingens punkt 2.8 Stiftelser

ledelse vil også påvirkes av om kommunen har eierskap alene, eller om det finnes øvrige medeiere eller deltakere som også utøver tilsvarende innflytelse i eierstyringsorganene.

Kommunens ansvar for de økonomiske forpliktelsene vil også variere mellom de ulike organisasjonsformene. Kommunens valgmuligheter spenner seg fra kommunalt foretak med fullt, ubegrenset ansvar for alle økonomiske forpliktelser til stiftelser hvor det ikke foreligger eierskap med forpliktelser etter stiftelsestidspunktet. Kommunens vurderinger av hvilken risiko for de økonomiske forpliktelsene som er ønskelig, vil derfor også kunne være avgjørende i valget av organisasjonsform.

Lowerket setter rammer for hva slags virksomhet som kan settes ut til de ulike organisasjonsformene. Dette gjelder særlig der kommunen vurderer alternativ organisering for kommunens lovpålagte oppgaver. Det vil medføre at kommunen i enkelte tilfeller har begrensede muligheter ved valget av organisasjonsform.

Hensyn til innsyn i organisasjonen vil også kunne påvirke valget. Reglene om offentlighet kommer nødvendigvis ikke til anvendelse på kommunal virksomhet i eget rettssubjekt der virksomheten hovedsakelig drives i næringsøyemed i direkte konkurranse og på samme vilkår som private.⁴ Kommunens finansiering av virksomheten og kommunens rolle på markedet vil også påvirke valget av selskapsform, blant annet på grunn av EØS-reglene om offentlig støtte.

Ved vurderingen av om kommunal virksomhet skal organiseres utenfor kommunens opprinnelige struktur, er det derfor viktig at kommunen har et bevisst forhold til hva som er ønskelig å oppnå med organiseringen og den virksomheten som skal fristilles. En kartlegging av kommunens behov og ønsker bør derfor være viktig i prosessen. I tillegg vil de rettslige rammene når det gjelder lovpålagte oppgaver, eierstyring og økonomiske forpliktelser for de ulike aktuelle organisasjonsformene være av betydning, og må derfor vurderes opp mot andre forhold. Ved å ivareta de ulike hensynene vil kommunen kunne fatte gode, informerte beslutninger ved valg av organisasjonsmodell for kommunal virksomhet.

2.1.3 Oversikt over kommunal organisering, ansvar og styring

De ulike organisasjonsmodellene har ulik rettslig stilling, fra å være en del av kommunen til å være selvstendige rettssubjekter. Kommunens ansvar for selskapets forpliktelser varierer også mellom de ulike organisasjonsmodellene. Det er også forskjeller i hvilket organ som er organisasjonens øverste myndighet, og hvilken lovregulering de ulike organisasjonsmodellene er underlagt.

Tabell 1 viser en forenklet, skjematisk oversikt over disse forholdene.⁵ Forenklet viser tabellen at kommunen har bedre innflytelse over og mer ansvar for organisasjonsmulighetene som følger av kommuneloven, enn ved selskap opprettet etter annen lovgivning. Tabellen viser også at ved organisasjonsmodellene som følger av kommuneloven, vil kommunestyret være organisasjonens øverste myndighet. I øvrige selskaper følger det av de ulike lovene hva som utgjør selskapets øverste myndighet, og dermed i hvilket organ kommunen kan utøve eventuell innflytelse som eier.

⁴ Jf. offentleglova § 2

⁵ Fra Arbeidsrapport 7, 2008 *Eierskap. Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene*, utarbeidet av Telemarksforskning for KS

Tabell 1 – Oversikt over kommunal organisering og ansvar:

	Rettslig status	Ansvar for selskapets forpliktelser	Øverste myndighet	Lovregulering
Kommunalt foretak	Integrert del av kommunen	Ubegrenset	Kommunestyret	Kommuneloven kapittel 11
Vertskommune	Integrert del av kommunen	Ubegrenset	Kommunestyret	Kommuneloven kapittel 5 A
Styre etter § 27	Integrert del av kommunen *	Ubegrenset	Kommunestyret	Kommuneloven § 27
Interkommunalt selskap	Selvstendig rettssubjekt	Ubegrenset **	Representantskapet	Lov om interkommunale selskaper
Aksjeselskap	Selvstendig rettssubjekt	Begrenset	Generalforsamlingen	Aksjeloven
Stiftelse	Selvstendig rettssubjekt	Begrenset	Styret	Stiftelsesloven

* Kan anses som eget rettssubjekt, dersom samarbeidet beslutter dette

** Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets forpliktelser. Ansvarsandel vil som hovedregel tilsvare kommunens eierandel i prosent av selskapet.

Hvor stor innflytelse og kontroll kommunen har over organisasjonen varierer fra de ulike organisasjonsmodellene. Figur 1 viser at kommunen har størst politisk kontroll og styring med kommunale foretak, da disse er å anse som en del av kommunen. Kommunen vil ha minst styring og kontroll ved opprettelse av stiftelser, da disse er selvstendige rettssubjekter uten eiere og dermed uten eierstyring.⁶

Figur 1 – Illustrasjon av graden av politisk styring og kontroll ved ulike organisasjonsformer

Hvilken innflytelse og kontroll kommunene har ved utøvelsen av sin eiermyndighet vil kunne påvirkes av vedtekter, selskapsavtalen eller eventuelle andre avtaler mellom eierne, og av hvordan kommunen velger å forvalte sitt eierskap. I hvilken grad kommunen har instruksjonsmyndighet overfor selskapet vil også være avgjørende for kommunens mulighet til å utøve innflytelse og kontroll som eier.

Det vil i det følgende gis en kort redegjørelse for noen organisasjonsformer som er vanlig ved fristilling av deler av den kommunale virksomheten.

⁶ Fra Arbeidsrapport 7, 2008 *Eierskap. Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene*, utarbeidet av Telemarksforskning for KS

2.2 Aksjeselskap (AS)

2.2.1 Generelt om aksjeselskaper og begrenset ansvar for eiere

Med aksjeselskap (AS) forstås «ethvert selskap hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for selskapets forpliktelser, udelt eller for deler som til sammen utgjør selskapets samlede forpliktelser, hvis ikke annet er fastsatt i lov».⁷ Selskapet betraktes som en selvstendig juridisk enhet.

Det som først og fremst kjennetegner et aksjeselskap er aksjonærenes begrensede ansvar for selskapsgjelden.⁸ Dette innebærer at de ikke er ansvarlig for selskapets forpliktelser utover det aksjeinnskuddet som de forplikter seg til å betale når de tegner aksjer i selskapet (aksjekapitalen). Aksjonærene hefter ikke for selskapets økonomiske forpliktelser ut over aksjekapitalen, og eierne har dermed begrenset økonomisk risiko ved sitt eierskap. Selskapets kreditorer kan således kun kreve dekning i selskapets eiendeler og formue.

Ansvarsbegrensningen i aksjeselskaper innebærer også at selskapets eiere ikke råder fritt over selskapets inntekter eller formue. Hvis aksjonærene ønsker å trekke midler ut av selskapet, må dette gjøres etter fastsatte regler i aksjeloven for utdeling av utbytte, nedsetting av aksjekapitalen eller oppløsning av selskapet.

Aksjeselskaper skal ha en aksjekapital på minimum kr. 30 000,-.⁹ Aksjekapitalen skal være fordelt på én eller flere aksjer som rettighetene som aksjonær knytter seg til. Alle aksjer skal lyde på like stort beløp. Aksjeselskapet er forpliktet til å til enhver tid ha en egenkapital og likviditet som er forsvarlig ut fra risikoen ved og omfanget av virksomheten i selskapet.¹⁰ Det foreligger også en handleplikt for selskapets styre hvis egenkapitalen er lavere enn forsvarlig, eller det må antas at egenkapitalen er mindre enn halvparten av aksjekapitalen.¹¹

For å stifte et aksjeselskap skal den eller de som skal tegne aksjer i selskapet opprette et stiftelsesdokument, som blant annet skal inneholde selskapets vedtekter og enhver avtale eller annen bestemmelse om særskilte rettigheter.¹²

2.2.2 Generalforsamlingen

Aksjonærene utøver sin myndighet som eiere i selskapet gjennom generalforsamlingen.¹³ Forholdet mellom selskapets aksjonærer reguleres i en egen aksjonæravtale.

Aksjonærene har møterett i generalforsamlingen, og møteretten kan ikke begrenses gjennom vedtektene. Hver aksje gir én stemme i generalforsamlingen, med mindre annet følger av lov eller vedtektene. Generalforsamlingen skal godkjenne årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte. Generalforsamlingen behandler også øvrige saker som etter loven eller vedtektene hører under deres myndighet.

Velger man å organisere kommunal virksomhet gjennom et aksjeselskap, vil ikke kommuneloven regulere virksomheten. Aksjeselskaper reguleres etter aksjeloven, uavhengig

⁷ Jf. aksjeloven § 1-1 annet ledd

⁸ Jf. aksjeloven § 1-2

⁹ Jf. aksjeloven § 3-1

¹⁰ Jf. aksjeloven § 3-4

¹¹ Jf. aksjeloven § 3-5 første ledd

¹² Jf. aksjeloven § 2-1 om regulering av personlige særretter mv.

¹³ Bestemmelsene for generalforsamlingen følger av aksjeloven kapittel 5

av om aksjonærene er private parter eller offentlige myndigheter. Dette innebærer blant annet at kommunen som aksjonær må utøve sin myndighet gjennom sine representanter i selskapets generalforsamling. Det er ikke anledning til å gi instrukser eller pålegg til selskapets styre eller daglige leder på annen måte enn gjennom beslutninger på generalforsamlingen, uavhengig av om det selskapet har private aksjonærer, kommunale aksjonærer eller er eiet 100 % av én kommune. Kommunestyret kan ved flertallsvedtak gi instrukser for kommunens representant i generalforsamling om stemmegivning.

Generalforsamlingen kan gjennom vedtekter, instrukser og generalforsamlingsvedtak gi nærmere regler og/eller fastsette rammer for styrets og daglig leders ledelse av selskapet. En beslutning i generalforsamlingen krever flertall av de avgitte stemmer (alminnelig flertall), med mindre annet er bestemt i loven. Vedtektene kan kun endres ved beslutning i generalforsamlingen med tilslutning fra minst to tredjedeler av både de avgitte stemmer og den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen. Det kan settes strengere flertallskrav for generalforsamlingens beslutninger i selskapsvedtektene. Beslutninger om økonomiske forhold, slik som reduksjon av aksjonærenes rett til utbytte eller selskapets formue, økning i aksjonærenes forpliktelser i forhold til selskapet, begrensninger i adgangen til å overdra eller erverve aksjer mv., må fattes med oppslutning fra mer enn 90 % av den aksjekapital som er representert på generalforsamlingen (kvalifisert flertall) eller enstemmighet.

2.2.3 Styret og daglig leder

Selskapets ledelse består av et styre og daglig leder.¹⁴ Selskapet skal ha et styre med ett eller flere medlemmer. Styrets medlemmer velges av generalforsamlingen, med unntak for de styremedlemmer som skal velges av de ansatte eller eventuell bedriftsforsamling.

Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av selskapet. Dette ansvaret omfatter ansvaret for at selskapet drives i samsvar med selskapets formål, og at driften skjer innenfor rammene av lovgivningen, selskapsvedtektene og de instrukser som er gitt fra aksjonærene gjennom generalforsamlingen. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, og skal i nødvendig utstrekning fastsette planer, retningslinjer og budsjetter for virksomheten. Styret har plikt til å holde seg orientert om selskapets økonomiske stilling, og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. Styret har tilsynsansvar for den daglige ledelsen og for virksomheten for øvrig.

Aksjeselskaper har frihet til å bestemme om selskapet skal ha en daglig leder, og en eventuell daglig leder tilsettes av styret dersom det ikke er bestemt i selskapsvedtektene at dette skal gjøres av generalforsamlingen eller eventuell bedriftsforsamling. Aksjeselskaper kan også ha flere daglige ledere hvis dette fremgår av vedtektene.

Daglig leder står for den daglige ledelse og driften av selskapets virksomhet, og skal følge de retningslinjer, instrukser og/eller pålegg som er gitt av styret. Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning. Daglig leder kan avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfellet, eller når utsettelse av beslutningen ikke kan gjøres uten vesentlig ulempe for selskapet. Daglig leder skal sørge for at regnskapet er i samsvar med lover og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

¹⁴ Bestemmelsene om selskapets ledelse følger av aksjeloven kapittel 6

Daglig leder plikter å minst hver fjerde måned gi styret underretning om selskapets virksomhet, stilling og resultatutvikling, og gi styret underretning om bestemte saker når det er fremsatt slikt krav fra styret.

2.2.4 Konkurs i aksjeselskaper

Kommuner kan ikke tas under konkursbehandling.¹⁵ Når det gjelder kommunalt eide aksjeselskaper, vil disse kunne slås konkurs på lik linje med private aksjeselskaper. Hvis det åpnes konkurs i et aksjeselskap, vil ansvarsbegrensningen medføre at det er kun selskapets formue og eiendeler som kan benyttes til dekning av de fordringer som meldes til konkursboet. Aksjonærene har ikke innskuddsplikt i selskapet eller i tilfelle selskapets konkursbo for selskapets gjeld, utover det som følger av grunnlaget for aksjetegningen.¹⁶ Kreditorer kan dermed ikke kreve udekket gjeld etter konkursbehandling fra aksjonærene, uavhengig av om selskapet har private eller kommunale eiere.

I særskilte tilfeller kan det foreligge erstatningsansvar for aksjonærene, daglig leder, styret eller andre ansvarlige i selskapet til tross for det begrensede ansvaret (ansvarsgjennombrudd). Erstatningsansvar kan idømmes hvis vedkommende har påført saksøker (f. eks. kreditorer) økonomisk tap forsettlig eller uaktsomt under utførelse av nevnte egenskap.¹⁷

2.2.5 Når er kommunale aksjeselskaper egnet?

Aksjeselskap er først og fremst en organisasjonsform tilpasset næringslivet, som benyttes for å skaffe kapital og for å begrense aksjonærenes økonomiske ansvar for selskapets forpliktelser. Aksjeselskaper benyttes derfor gjerne der kommunen ønsker å markedsutsette virksomheten. Kommunale aksjeselskaper kan derfor medføre enkelte problemstillinger i forhold til regelverkene om offentlige anskaffelser og offentlig støtte.

Organisering av kommunal virksomhet i et aksjeselskap kan være egnet der det er ønskelig å redusere kommunens økonomiske risiko, og ønskelig med en organisering fristilt fra kommunens øvrige organisasjon. Aksjeselskap vil derimot være ikke være egnet som organisasjonsform der kommunen ønsker å råde fritt over selskapets midler, eller der det er behov for eller ønskelig med tett og konkret politisk styring av virksomheten.

Lørenskog kommune er aksjonær i flere aksjeselskaper. En oversikt over selskapene og kommunens eierandeler i disse er gitt i eierskapsmeldingens punkt 4.2 Aksjeselskaper.

2.3 Interkommunalt selskap (IKS)

2.3.1 Generelt om interkommunale selskaper og deltakernes ansvar for selskapets forpliktelser

Med et interkommunalt selskap menes et selskap hvor alle deltakerne (eiere) er kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper.¹⁸ Det vil si at det må være flere deltakere i selskapet, og at interkommunale selskaper er forbeholdt kommunal eller fylkeskommunal virksomhet. Interkommunale selskaper er omfattet av lov om interkommunale selskaper.

¹⁵ Jf. kommuneloven § 55 annet ledd

¹⁶ Jf. aksjeloven § 1-2 annet ledd

¹⁷ Bestemmelsene om erstatning følger av aksjeloven kapittel 17, og erstatningsansvar for aksjonær, styret og daglig leder er regulert i § 17-1.

¹⁸ Jf. lov om interkommunale selskaper § 1

Interkommunale selskaper er egne rettssubjekter som i utgangspunktet er rettslig og økonomisk adskilt fra deltakerkommunene. Hver av deltakerne i et interkommunalt selskap har et ubegrenset ansvar for en andel av selskapets samlede forpliktelser. Hvilken andel deltakerne hefter for svarer til deltakernes eierandel med mindre annet er avtalt gjennom selskapsavtalen.¹⁹ Deltakernes ansvarsandeler skal totalt utgjøre selskapets samlede forpliktelser. Deltakere i interkommunale selskaper har ikke plikt til å gjøre innskudd i selskapet i større utstrekning enn det som følger av selskapsavtalen eller loven.²⁰ Er det ønskelig med interkommunalt selskap med begrenset ansvar vil dette dermed ikke kunne gjøres etter lov om interkommunale selskaper, og det vil være mest hensiktsmessig å opprette aksjeselskap for slike tilfeller.

Det ubegrensede ansvaret for deltakerens andel av selskapet utgjør en forskjell fra aksjeselskapets begrensede ansvar for eierne. Dette medfører at en selskapskreditor kan kreve udekket gjeld fra deltakerne. Kreditor må først gjøre sitt krav gjeldende mot selskapet, men kan kreve den enkelte deltaker for sin andel av forpliktelsen dersom det ikke oppnås dekning fra selskapet innen 14 dager etter påkrav.²¹ Som følge av kreditorenes adgang til å kreve dekning for selskapets forpliktelser direkte fra deltakerne, kan ikke interkommunale selskaper tas under konkursbehandling.²²

2.3.2 Selskapsavtalen

For interkommunale selskaper skal det opprettes en skriftlig selskapsavtale, og de enkelte deltakernes kommunestyre eller fylkesting skal selv vedta avtalen.²³ Avtalen danner grunnlaget for selskapets etablering, og gir retningslinjer for selskapet. Selskapets formål skal fremgå av selskapsavtalen, og avtalen danner dermed rammene for virksomheten.

Selskapsavtalen skal blant annet gi bestemmelser om deltakernes innskuddsplikt i selskapet, eierandeler og eventuelle ansvarsandeler der dette avviker fra eierandelene, og antall medlemmer i representantskapet fra hver deltaker. Selskapsavtalen kan også omfatte øvrige overordnede forhold som er relevant for driften, slik som behandlingsregler for enkelte typer saker, fordeling av myndighet mellom representantskapet og styret mv.

2.3.3 Representantskapet

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet.²⁴ Selskapet skal ha et representantskap hvor samtlige deltakere er representert med minst én representant. Antall representanter skal fremgå av selskapsavtalen, og kommunestyret oppnevner selv sin(e) representant(er). Med mindre annet fremgår av selskapsavtalen har hver representant én stemme.

Representantskapet skal behandle selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan, samt øvrige saker som etter loven eller selskapsavtalen skal behandles av representantskapet.

Representantskapet som eierorgan utøver kontroll av styret på flere måter:²⁵

¹⁹ Jf. lov om interkommunale selskaper § 3 første ledd

²⁰ Jf. lov om interkommunale selskaper § 5

²¹ Jf. lov om interkommunale selskaper § 3 annet ledd

²² Jf. lov om interkommunale selskaper § 23 og kommuners konkursforbud i kommuneloven § 55 annet ledd

²³ Jf. lov om interkommunale selskaper § 4

²⁴ Reglene for representantskapet følger av lov om interkommunale selskaper §§ 6-9

²⁵ Hentet fra *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll* utarbeidet av KS

- Bestemmer sammensetningen av styret
- Kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- Kan gjennom selskapsavtalen fastslå at visse typer saker, som ellers vil høre til under styret, skal godkjennes av representantskapet

Kommunen utøver sitt eierskap og sin myndighet i selskapet gjennom de valgte representantene i representantskapet. Kommunen kan ikke instruere representantskapet som organ eller selskapet for øvrig, men kommunen har instruksjonsrett overfor sine egne medlemmer i representantskapet.

2.3.4 Styret og daglig leder

Forvaltning av selskapet ligger hos styret, og styret må utøve sin myndighet innenfor rammene av selskapets formål, selskapsavtalen, årsbudsjettet og andre vedtak og retningslinjer fastsatt av representantskapet.²⁶ Styret har ansvar for en tilfredsstillende organisasjon av selskapets virksomhet. Styret skal sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll, og skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av virksomheten.

Styret velges av representantskapet med unntak av eventuelt ansattrepresentert styremedlem som velges av og blant de ansatte. Antall medlemmer i styret skal fremgå av selskapsavtalen, men styret må ha minst tre medlemmer. Styret omfattes av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret.

Daglig leder ansettes av styret, med mindre annet følger av selskapsavtalen.²⁷ Daglig leder har ansvaret for den daglige ledelsen av selskapet, og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter selskapets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning, med mindre styret i den enkelte sak har gitt myndighet til det eller beslutning ikke kan utsettes uten vesentlig ulempe for selskapets virksomhet.

2.3.5 Når er interkommunale selskaper egnet?

Formålet med innføringen av en egen selskapsform for kommuner, er beskrevet i mandatet til Kommuneselskapsutvalget. I følge mandatet skulle utvalget foreslå en lovgivning som:

«muliggjør at (fylkes)kommunal virksomhet som utføres gjennom andre organer enn de tradisjonelle forvaltningsorganer og forvaltningsbedrifter, kan drives effektivt og forretningsmessig uavhengig, samtidig som det gis mulighet for nødvendig økonomisk og politisk styring, og statlig kontroll med virksomheten.»²⁸

For de interkommunale selskapene hvor det skal betales tilskudd til driften, vil selskapets budsjett ikke være endelig før kommunene har vedtatt sine budsjetter i kommunestyret. Dette kan være en utfordring med tanke på når selskapets budsjetter bør være klare.

Deltakerne i et interkommunalt selskap vil kunne ha forskjellige synspunkter på enkeltsaker, størrelsen på tilskudd eller andre forpliktelser i selskapet, og beslutningene vil måtte tas i fellesskap. I og med at innflytelsen til den enkelte kommune er begrenset til antall stemmer i representantskapet, vil interkommunale selskaper derfor være lite egnet der kommunen ønsker full kontroll eller stor innflytelse over selskapets virksomhet.

²⁶ Reglene for styret følger av lov om interkommunale selskaper §§ 10-13

²⁷ Reglene for daglig leder følger av lov om interkommunale selskaper § 14

²⁸ Jf. NOU 1995:17 Om organisering av kommunal og fylkeskommunal virksomhet

Interkommunale selskaper vil derimot være egnet der kommunen ønsker et samarbeid med en eller flere kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper om virksomhet for eksempel av effektiviseringsgrunner. Kommunen vil kun ha et økonomisk ansvar begrenset til sin ansvarsandel, og vil samtidig kunne gi innflytelse på selskapet gjennom selskapsavtalen og representantskapet.

Lørenskog kommune er deltaker i flere interkommunale selskaper. En oversikt over selskapene og kommunens eier- og ansvarsandeler i disse er gitt i eierskapsmeldingens punkt 4.1 Interkommunale selskaper.

2.4 Kommunalt foretak (KF)

2.4.1 Generelt om kommunale foretak og eierforhold

Kommunale foretak er foretak som er opprettet etter bestemmelsene i kommuneloven kapittel 11. Et kommunalt foretak er en del av kommunen og er derfor ikke eget selskap med rettslig eller økonomisk selvstendighet. Dette er forskjellig fra blant annet kommunalt eiet aksjeselskap, som er selvstendig rettssubjekt hvor kommunen kun hefter for sin andel av aksjekapitalen.

Det at kommunalt foretak og virksomheten i slike foretak er en del av kommunen, medfører at det kommunale foretaket selv ikke kan ha rettigheter eller plikter. Kommunen er ansvarlig for foretaket, og hefter økonomisk og juridisk for eventuelle forpliktelser foretakene pådrar seg. Dette medfører at kommunen er part i alle foretakets avtaler.

I og med at kommunale foretak ikke er selvstendige rettssubjekter, vil ansatte i kommunale foretak være ansatt i kommunen.

Opprettelse av kommunalt foretak gjøres ved at kommunestyret selv treffer vedtak om dette, herunder velger styre og fastsetter vedtekter for foretaket, samt registrerer foretaket i Foretaksregisteret.²⁹

2.4.2 Styret og daglig leder

Foretaket ledes av et styre og en daglig leder.³⁰

Styret i kommunale foretak skal ha minst tre medlemmer. Foretakets styre velges av kommunestyret, men et flertall av de ansatte ved foretaket kan kreve at inntil en femtedel av styrets medlemmer skal være valgt av og blant de ansatte. Styret har myndighet til å treffe avgjørelse i alle saker som gjelder foretaket og dets virksomhet, og har ansvar for at virksomheten drives i samsvar med foretakets formål, vedtekter, kommunens økonomiplan og årsbudsjett og andre vedtak eller retningslinjer fastsatt av kommunestyret. Styret skal føre tilsyn med daglig leders ledelse av foretaket.

Kommunale foretak skal ha en daglig leder som har ansvaret for den daglige ledelsen av foretaket. Daglig leder ansettes av styret, men ansettelsesmyndigheten kan i vedtektene legges til kommunestyret eller formannskapet. Daglig leder er direkte underordnet styret, og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir. Det ligger under daglig leders ansvar å

²⁹ Jf. kommuneloven §§ 62 og 63

³⁰ Reglene for styret og daglig leder følger av kommuneloven §§ 64-71

sørge for at foretaket drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at det er gjenstand for betryggende kontroll. Den daglige ledelsen omfatter derimot ikke saker som etter foretakets forhold er av uvanlig art eller av stor betydning, med mindre styret i den enkelte sak har gitt vedkommende myndighet til det eller beslutning ikke utsettes uten vesentlig ulempe for foretaket eller for kommunen som helhet.

2.4.3 Kommunestyrets rolle i kommunale foretak

Kommunestyret har myndighet til å opprette og avvikle kommunale foretak, og er foretakets øverste organ.

Kommunestyret fastsetter vedtektene for foretaket, inkludert foretakets formål i vedtektenes formålsbestemmelse. Gjennom denne formålsbestemmelsen gir kommunestyret rammene for styrets myndighetsområde, og fastsetter dermed den selvstendige myndigheten foretaket har. Kommunestyret kan også i vedtektene fastsette at nærmere angitte saker må være godkjent av kommunestyret for å være bindende for kommunen.³¹

Det er også kommunestyret som utnevner styret, og fastsetter eventuelle instruksjoner eller retningslinjer for styret. Kommunestyret vedtar også økonomiplan og årsbudsjett for foretaket.

2.4.4 Rådmannens rolle i kommunale foretak

Kommunale foretak har en selvstendig stilling i forhold til kommunens øvrige administrasjon. Styret gir instruksjoner eller andre føringer til daglig leder. Dette medfører at rådmannen ikke har instruksjonsmyndighet overfor daglig leder, selv om daglig leder vil ha kommunen som arbeidsgiver.³² Det foreligger ett unntak for rådmannens instruksjonsmyndighet, da rådmannen kan instruere daglig leder om at iverksettelse av en sak skal utsettes til kommunestyret har behandlet den aktuelle saken. På denne måten kan rådmannen fremtvinge behandling i kommunestyret, slik at kommunestyret har en reell mulighet til å overprøve foretakets vedtak før iverksettelsen.

2.4.5 Når er kommunale foretak egnet?

Organisasjonsformen kommunalt foretak er et alternativ til organisering i aksjeselskaper. Virksomhet der det er stort omfang av eller behov for offentlig myndighetsutøvelse, er best ivarettatt innenfor kommunens ordinære organisasjon. Der det er et ønske eller behov for å redusere risiko og/eller begrense ansvar, vil det være mer hensiktsmessig med aksjeselskapsformen.

Kommunale foretak er ikke selvstendige rettssubjekter, og kommunale foretak er dermed mest egnet og aktuelt for virksomhet hvor kommunen ønsker fullt ansvar for foretakets forpliktelser og det ikke er stort omfang av eller behov for offentlig myndighetsutøvelse. Kommunalt foretak er også hensiktsmessig der det ønskes en noe mer selvstendig stilling enn det som gjelder i den tradisjonelle etatsmodellen. Hensikten med organisasjonsformen er å ha en selskapsform som er tilpasset kommunens mer forretningspregede drift, uten at kommunen frasier seg kontroll med eller innflytelse over selskapet. Ved kommunale foretak vil kommunestyret gjennom fastsettelse av vedtektene kunne legge til rette for den selvstendigheten som er ønsket ved det enkelte foretaket.

Kommunale foretak som organisasjonsformen er utfordrende å styre med tanke på at det både skal være fristilt kommunen og dermed ikke under rådmannens administrasjon, og samtidig

³¹ Jf. kommuneloven § 69

³² Jf. kommuneloven § 72

være kommunens fulle ansvar. Dersom det primære formålet er en adskillelse/fristillelse av virksomheten, vil aksjeselskap som organisasjonsform normalt være bedre egnet.

Lørenskog kommune eier ingen kommunale foretak.

2.5 Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27

2.5.1 Generelt om styre etter kommuneloven § 27

Kommuneloven § 27 gir regler for interkommunale samarbeidsavtaler mellom kommuner eller fylkeskommuner der samarbeidet er organisert med et eget styre. To eller flere kommuner eller fylkeskommuner kan opprette et eget styre til løsning av felles oppgaver. Kommunestyret gjør selv vedtak om opprettelse av slikt styre.

Ved opprettelse av interkommunale styrer skal det gis vedtekter med bestemmelser om styrets sammensetning og hvordan styret utpekes, område for styrets virksomhet, eventuell innskuddsplikt for deltakerkommunene, styrets mulighet til å pådra deltakerne økonomiske forpliktelser ved lån eller på annen måte, samt uttreden fra eller oppløsning av samarbeidet.

Styre etter kommuneloven § 27 vil ikke ha ansatte, og det vil være en vertskommune for samarbeidet.

2.5.2 Former for styre etter kommuneloven § 27

Styrer etter kommuneloven § 27 kan gå under mange betegnelser. I tillegg til betegnelsen styre, vil også regionråd og produksjonssamarbeid ofte være interkommunale styrer.

Regionråd er et formalisert, frivillig samarbeid som opprettes av deltakerkommunene for å håndtere saker av felles interesse. De fleste regionråd er opprettet som et styre etter kommuneloven § 27 og følger reglene for slike styrer, men regionråd kan også organiseres på andre måter.³³ Regionrådet er et politisk samarbeidsorgan hvor ordførerne, og i enkelte tilfeller rådmannen, i deltakerkommunene er representert. Organet bør ha egne vedtekter.

Regionråd anses mest hensiktsmessig dersom det behandler alle typer saker, og bør dermed ikke være et sektororgan.³⁴ Regionråd tar seg i hovedsak av grenseoverskridende oppgaver mellom nabokommuner som kommer i tillegg til de ordinære oppgavene kommunene har ansvaret for. Hensikten er at regionrådene skal kunne håndtere oppgaver som løses bedre ved interkommunalt samarbeid, enn det kommunene kunne gjort på egen hånd.

Produksjonssamarbeid er en betegnelse på interkommunalt samarbeid hvor det samarbeides om én oppgave for å kunne oppnå en bedre kvalitet og/eller effektivitet på den aktuelle oppgaven eller tjenesten. Produksjonssamarbeidene er oftest mest aktuell ved administrative oppgaver.³⁵

³³ I følge rapporten *Evaluering av interkommunale samarbeid etter kommunelovens § 27 – omfang, organisering og virkemåte* av Dag Ingvar Jacobsen m.fl. (2010) Universitetet i Agder, var 51 av 68 regionråd organisert som § 27-samarbeid på kartleggingstidspunktet.

³⁴ Jf. rapportene *Regionråd i Norge – hvem, hva hvor?* av Karl Gunnar Sanda (2000) Telemarksforskning og *Landsomfattende kartlegging av regionråd – status, utfordringer og endringsplaner* av Geir Vinsand og Jørund K. Nilsen (2007) NIVI Analyse AS

³⁵ Jf. rapporten *Evaluering av interkommunale samarbeid etter kommunelovens § 27 – omfang, organisering og virkemåte* av Dag Ingvar Jacobsen m.fl. (2010) Universitetet i Agder

2.5.3 Styrets myndighet

Kommunestyret kan gi styret etter kommuneloven § 27 myndighet til å treffe avgjørelser. Delegering av avgjørelsesmyndighet til interkommunale styrer kan kun gjøres for saker som angår virksomhetens drift og organisering, og alle saker av betydning må fremmes for de respektive kommunestyrene i deltakerkommunene.

2.5.4 Når er styre etter kommuneloven § 27 egnet?

Interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27 er først og fremst aktuelt der kommunen ønsker å samarbeide med en eller flere kommuner om oppgaver som ikke er lovpålagt. For lovpålagte oppgaver, det vil si oppgaver som omfatter offentlig myndighetsutøvelse ved å treffe vedtak som er bestemmende for enkeltpersoners rettigheter eller plikter, skal interkommunalt samarbeid organiseres ved vertskommune eller samkommune, med mindre andre typer samarbeid er tillatt etter særlovgivningen.

Interkommunale styrer er særlig egnet der det er ønskelig med et regionråd eller et produksjonssamarbeid. Det er derimot uenigheter om produksjonssamarbeid etter kommuneloven § 27 er hensiktsmessig, eller om slikt samarbeid like gjerne kan organiseres gjennom interkommunale selskaper eller ved mindre formaliserte samarbeidsavtaler.³⁶

Lørenskog kommune er deltaker i et styre etter kommuneloven § 27. En oversikt over styret er gitt i eierskapsmeldingens punkt 5.2 Styre etter kommuneloven § 27.

2.6 Vertskommunesamarbeid

2.6.1 Generelt om vertskommunesamarbeid

Kommuneloven § 28-1 a. gir en generell hjemmel til at kommunen kan overlate utførelsen av lovpålagte oppgaver til en vertskommune, med mindre særlovgivningen er til hinder for dette. I dette ligger at kommunene kan delegerer myndighet til å treffe vedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a (offentlig myndighetsutøvelse).³⁷

Et vertskommunesamarbeid vil ikke være et selvstendig rettssubjekt, men er et interkommunalt samarbeid som er forankret i en avtale. Kommuner som gjennom avtale overlater oppgaver til en annen kommune, vil fortsatt være ansvarlig for at oppgavene blir løst innenfor den myndighet og de rammer som er delegert til vertskommunen. Kommunen vil i slike tilfeller være å anse som oppdragsgiver overfor vertskommunen, og det ligger innenfor oppdragsgivers ansvar å føre tilsyn med hvordan oppdraget utføres, avdekke og melde fra om eventuell svikt og eventuelt avvike samarbeidet der det er nødvendig.

2.6.2 Former for vertskommunesamarbeid

Vertskommunesamarbeid kan gjøres enten administrativ eller med felles folkevalgt nemnd.³⁸

Administrativt vertskommunesamarbeid går ut på at kommunen avtaler med en annen kommune (vertskommunen) at denne skal utføre oppgaver og treffe avgjørelser etter delegert

³⁶ Jf. rapporten *Evaluerings av interkommunale samarbeid etter kommunelovens § 27 – omfang, organisering og virkemåte* av Dag Ingvar Jacobsen m.fl. (2010) Universitetet i Agder

³⁷ Vedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a er «avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer (enkeltpersoner eller andre private rettssubjekter)»

³⁸ Jf. kommuneloven §§ 28-1 b. og 28-1 c.

myndighet fra samarbeidskommunen i enkeltsaker eller i typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning³⁹. Delegering av myndighet skjer ved at kommunestyret gir en instruks til egen rådmann om delegasjon til rådmannen i vertskommunen. Samarbeidskommunen kan også gi vertskommunen instruks om utøvelsen av den delegerte myndigheten i saker som alene gjelder samarbeidskommunen eller berørte innbyggere. For vedtak vertskommunen treffer har samarbeidskommunen samme omgjøringsmyndighet som etter forvaltningsloven § 35 første ledd.⁴⁰

Kommuner som deltar i et vertskommunesamarbeid kan også avtale å opprette en felles folkevalgt nemnd i vertskommunen.⁴¹ Ved denne formen for vertskommune kan deltakerkommunene delegere vedtaksmyndighet til slik nemnd også for saker av prinsipiell betydning. Slik delegering skal skje ved at kommunestyret selv delegerer samme kompetanse til nemnda. Nemnda kan delegere myndighet til å treffe avgjørelser i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning til vertskommunens administrasjon. Samarbeidskommunen kan gi vertskommunen instruks om utøvelsen av den delegerte myndigheten i saker som alene gjelder samarbeidskommunen eller berørte innbyggere.

Ved vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd skal hver deltakerkommune være representert med to eller flere representanter i nemnda. Nemnda velger selv leder og nestleder, og det kan avtales at ledervervet skal gå på omgang mellom deltakerne. Folkevalgte organer i vertskommunen har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet der delegasjon er skjedd fra en samarbeidskommune til vertskommunen. Samarbeidskommunen har omgjøringsmyndighet etter forvaltningsloven § 35 første ledd for vedtak vertskommunen treffer etter delegert myndighet fra samarbeidskommunen.

Hvilken av de to formene for vertskommunesamarbeid som velges, vil være avhengig av om kommunen anser samarbeidsområdet for prinsipielt eller ikke. Der kommunen vurderer et vertskommunesamarbeid på et område som anses for å være av prinsipiell betydning, skal organisering av vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd benyttes.

2.6.3 Samarbeidsavtale

For et vertskommunesamarbeid skal det opprettes en skriftlig samarbeidsavtale som skal vedtas av kommunestyret.⁴² Samarbeidsavtalen skal inneholde en angivelse av deltakere og hvilken deltaker som er vertskommune. Avtalen skal også inneholde hvilke oppgaver og hvilken avgjørelsesmyndighet som skal legges til vertskommunen, tidspunkt for overføring av oppgaver og myndighet, økonomisk oppgjør mellom deltakerne, regler for uttreden og avvikling, samt bestemmelser om underrettelse til deltakerne om vedtak som treffes i vertskommunen.

Ved vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd skal samarbeidsavtalen også inneholde bestemmelser om antall representanter i nemnda fra den enkelte deltaker.

³⁹ Reglene om administrativt vertskommunesamarbeid følger av kommuneloven § 28-1 b.

⁴⁰ Forvaltningsloven § 35 første ledd gjelder omgjøring av vedtak uten klage hvis endringen ikke er tilskade for noen vedtaket retter seg mot eller direkte tilgodeser, underretning om vedtaket ikke har kommet frem til vedkommende og ikke er offentlig kunngjort eller vedtaket må anses ugyldig.

⁴¹ Reglene for opprettelse av vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd er regulert i kommuneloven § 28-1 c.

⁴² Jf. kommuneloven § 28-1 e.

2.6.4 Klage på vedtak truffet av vertskommune

Der vertskommunesamarbeidet er organisert som administrativt vertskommunesamarbeid, vil kommunen som har delegert myndigheten være klageinstans når det fattes vedtak som kan påklages etter forvaltningsloven § 28 første ledd.⁴³ Administrasjonen i vertskommunen er underinstans etter forvaltningsloven § 33 annet ledd ved behandling av klager.

For vertskommunesamarbeid med felles nemnd vil klageinstans være en eller flere særskilte klagenemnder som er oppnevnt av kommunestyrene i deltakerkommunene.⁴⁴ Hver deltakerkommune skal være representert i slik oppnevnt klagenemnd, men klagenemnda kan ikke ha flere enn fem medlemmer.⁴⁵ Felles folkevalgt nemnd i vertskommunesamarbeidet er underinstans ved behandling av klager.

Klageinstansens omgjøringsadgang etter forvaltningsloven § 35 er begrenset ved vertskommunesamarbeid.⁴⁶

2.6.5 Når er vertskommunesamarbeid egnet?

Adgangen til å delegerer myndighet er vesentlig større ved et vertskommunesamarbeid enn ved et styre etter kommuneloven § 27. Vertskommunesamarbeid kan derfor være egnet der kommunene ønsker å samarbeide med en eller flere kommuner om lovpålagte oppgaver, blant annet å treffe vedtak som innebærer offentlig myndighetsutøvelse. Kommunen vil fortsatt inneha en viss innflytelse blant annet ved muligheten til å gi instruks til vertskommunen som vil sette rammer for den utførelsen av oppgaver og myndighetsutøvelsen som er delegert.

Vertskommunesamarbeidet vil derimot kunne innebære visse demokratiske og styringsmessige utfordringer, blant annet fordi vedtakskompetansen ikke ligger hos den enkelte deltakerkommunen.

Lørenskog kommune har inngått vertskommunesamarbeid. En oversikt over vertskommunesamarbeid er gitt i eierskapsmeldingens punkt 5.1 Vertskommunesamarbeid.

2.7 Samkommune

2.7.1 Generelt om samkommune og avvikling av modellen

En samkommune er et interkommunalt samarbeid etter kommuneloven §§ 28-2 a. flg. om å løse felles oppgaver i kommunen. En samkommune vil være et eget rettssubjekt, og kommunestyret kan overføre enhver oppgave eller avgjørelsesmyndighet til samkommunen med mindre dette er i strid med særskilt lovbestemmelse.

I 2015 sendte kommunal- og moderniseringsdepartementet ut et forslag på høring om å oppheve samkommunemodellen.⁴⁷ Forslaget ble fremmet i sammenheng med det pågående kommunereformarbeidet, da det ble ansett som mer hensiktsmessig og ønskelig med kommunesammenslåing der kommuner ønsker å samarbeide på så mange tjenesteområder som samkommunen gir anledning til.

⁴³ Jf. kommuneloven § 28-1 f.

⁴⁴ Jf. kommuneloven § 28-1 g.

⁴⁵ Kommuneloven § 28-1 g. fjerde ledd har regler for eventuell redusering av antall representanter der representasjonskravet medfører at klagenemnda får flere enn 5 medlemmer.

⁴⁶ Klageinstansen kan ikke omgjøre etter forvaltningsloven § 35 annet og tredje ledd.

⁴⁷ Jf. *Høyring – Oppheving av kommuneloven kapittel 5 B. Samkommune*

Den 5. april 2016 vedtok Stortinget at samkommunemodellen skal avvikles, og lovendringen trådte i kraft den 25. april 2016.⁴⁸ Lovendringen medfører at ingen nye samkommuner kan opprettes, og at de samkommunene som eksisterer må avvikles innen 1. januar 2020.⁴⁹

Lørenskog kommune har ikke inngått avtale om opprettelse av samkommune.

2.8 Stiftelse

2.8.1 Generelt om stiftelser

En stiftelse er en formuesverdi som ved testament, gave eller annen rettslig disposisjon er stilt selvstendig til rådighet for et bestemt formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk eller annen art.⁵⁰ En rettsdannelse som oppfyller disse vilkårene, er en stiftelse uavhengig av om denne er betegnet som legat, stiftelse, institusjon, fond eller annet.

En stiftelse kan være enten en alminnelig eller næringsdrivende stiftelse.⁵¹ Formuesverdien må utgjøre en grunnkapital på minst kr. 100 000,-, med unntak for visse næringsdrivende stiftelser hvor kravet til grunnkapital er minst kr. 200 000,-.⁵²

Stiftelser er regulert av stiftelsesloven. Selv om det ikke er direkte nevnt i stiftelsesloven, vil det også være et vilkår at det må være av en viss varighet for å bli betegnet som en stiftelse.

Den/de som har opprettet stiftelsen har avsatt en formuesverdi for å fremme et nærmere fastsatt formål. Oppretterne står fritt til å fastsette stiftelsens formål, hvilket eksempelvis kan være å fremme en bestemt sak gjennom avkastning av kapitalen eller drifte virksomheten stiftelsen selv driver.

Stiftelser skal ved opprettelsen utforme vedtekter som blant annet skal inneholde stiftelsens formål, antall styremedlemmer og hvordan styremedlemmene skal velges.⁵³

2.8.2 Styret og daglig leder

Enhver stiftelse skal ha et styre.⁵⁴ I stiftelser med en grunnkapital på tre millioner eller mer skal styret bestå av minst 3 medlemmer. Personer som har avgitt formuesverdi til grunnkapitalen i stiftelsen eller dennes nærstående kan ikke hver for seg eller sammen være de eneste styremedlemmene. Det samme gjelder for enkelte med yrkesforbindelser til personer som har avgitt formuesverdi til grunnkapitalen.

Styret er stiftelsens øverste organ, og har ansvaret for forvaltningen av stiftelsen. Styret skal sørge for at stiftelsens formål ivaretas, og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene. Styret skal også påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

⁴⁸ Jf. *Innst.191 L (2015-2016) Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i kommuneloven (avvikling av samkommunemodellen) mv.*

⁴⁹ Jf. kommuneloven § 28-2 a første ledd

⁵⁰ Jf. stiftelsesloven § 2

⁵¹ Jf. stiftelsesloven § 4

⁵² Jf. stiftelsesloven §§ 14 og 22

⁵³ Jf. stiftelsesloven §§ 9 og 10

⁵⁴ Reglene for stiftelsers organisasjon, herunder styret og daglig leder, følger av stiftelsesloven kapittel 4

Styret kan ansette en daglig leder, med mindre annet er fastsatt i vedtektene eller følger av lov. For næringsdrivende stiftelser med grunnkapital på tre millioner eller mer, skal stiftelsen ha en daglig leder. Daglig leder står for den daglige ledelsen av stiftelsens virksomhet, og skal følge de retningslinjer og pålegg som styret gir. Den daglige ledelsen omfatter ikke saker som etter stiftelsens forhold er av uvanlig art eller stor betydning. Daglig leder skal sørge for at stiftelsens regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

2.8.3 Eierforhold og rådighet over stiftelsens midler

En stiftelse er et selvstendig rettssubjekt. Stiftelser skiller seg fra øvrige selskapsformer ved at stiftelsen ikke har eiere. Eiendelene som tilhører en stiftelse skal holdes adskilt fra andre eiendeler.

Etter at stiftelsen er opprettet har ikke oppretterne rådighet over formuesverdien som er overført til stiftelsen.⁵⁵ Dette medfører at verken oppretterne eller andre har mulighet til å utøve noen form for innflytelse eller styring over virksomheten eller formuesgodene i en stiftelse med bakgrunn i eiendomsretten.

Utdeling av stiftelsens kapital skal vedtas av styret, og være i samsvar med stiftelsens formål.⁵⁶ Da det ikke foreligger eierforhold, er det ikke tillatt med utdeling til oppretter av stiftelsen, oppretters nærstående eller til selskap der noen av disse har bestemmende innflytelse. Oppretter eller dennes nærstående, styremedlem, daglig leder mv. kan heller ikke ha lån i stiftelsen.⁵⁷

2.8.4 Omdanning og oppheving av stiftelser

Stiftelser kan ikke oppheves av den/de som opprettet stiftelsen.⁵⁸ Dette er en motsetning fra øvrige selskapsformer, hvor eiere eller de som opprettet selskapet kan overføre selskapets midler til seg selv ved avvikling og oppløsning av selskapet. Omdannelse, inkludert opphevelse og avvikling, av en stiftelse kan kun foretas av Stiftelsestilsynet hvis vilkårene til omdanning er oppfylt.⁵⁹

Når det er truffet vedtak om å oppheve en stiftelse og vedtaket er godkjent av stiftelsestilsynet, skal Stiftelsestilsynet velge et avviklingsstyre for stiftelsen. Avviklingsstyret trer inn for det alminnelige styret og eventuell daglig leder.

2.8.5 Når er kommunale stiftelser egnet?

Kommunene har ofte styringsinteresser av innholdsmessig karakter i virksomheten. I slike tilfeller er stiftelse som organisasjonsform uegnet, da den som oppretter en stiftelse verken har innflytelse eller rådighet over formuesverdiene etter opprettelsen, eller har eierskap i stiftelsen. Kommunen vil derfor ikke kunne utøve eierstyring eller ha økonomisk interesse i de verdier som er knyttet til virksomheten ved en stiftelse.

Stiftelsesformen vil kun være aktuell der kommunen ikke har behov for å ha videre innflytelse over virksomheten, og det er et ønske om at virksomheten skal være helt fristilt fra kommunen

⁵⁵ Jf. stiftelsesloven § 3

⁵⁶ Jf. stiftelsesloven § 19

⁵⁷ Jf. stiftelsesloven § 20

⁵⁸ Reglene for omdanning og opphevelse av stiftelse følger av stiftelsesloven kapittel 6

⁵⁹ Jf. stiftelsesloven kapittel 6

for øvrig i fremtiden. For kommunal sektor blir derfor stiftelser gjerne brukt ved avsetning av midler til eksempelvis kulturformål.

Lørenskog kommune opprettet Stiftelsen Utleieboliger i Lørenskog (UBOL) i 1989 sammen med Lørenskog og Skedsmo Boligbyggelag. Oversikt over stiftelsen gis i eierskapsmeldingens punkt 5.4 Stiftelser.

2.9 Foreslåtte lovendringer for kommunale selskaper og samarbeid

2.9.1 Endringer i forslag til ny kommunelov

Forslaget til ny kommunelov, som var ute til høring i 2016, inneholder en uttømmende liste over de måter det er ønskelig at kommuner skal kunne inngå formelt interkommunalt samarbeid på.⁶⁰ Lovforslaget er ikke til hinder for samarbeid etter særlovgivningen. Lovforslaget vil ikke påvirke kommunenes muligheter til å organisere deler av virksomheten i interkommunale selskaper eller aksjeselskaper.

I forslaget til ny kommunelov er det foreslått å erstatte dagens interkommunale samarbeid med styre etter gjeldende kommunelov § 27, med kommunale oppgavefellesskap og regionråd.⁶¹ Kommunale oppgavefellesskap skal organiseres med representantskap der alle deltakerkommunene er representert. Regionråd skal ha et råd med medlemmer fra alle deltakerkommunene.

Lovforslaget inneholder minimumsregler ved sammensetningen av regionråd og kommunalt oppgavefellesskap, herunder deltakernes ansvar for økonomiske forpliktelser og krav til samarbeidsavtale. Regionråd og kommunalt oppgavefellesskap vil også få et lovfestet krav til økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning.⁶²

Lørenskog kommune er deltaker i styre etter kommuneloven § 27, og lovforslaget vil derfor påvirke kommunen hvis dette blir vedtatt.⁶³ Det er foreslått en overgangsbestemmelse som vil medføre at dersom forslaget blir vedtatt, må styret etter kommuneloven § 27 omdannes til kommunalt oppgavefellesskap eller regionråd innen fire år etter at ny kommunelov har trådt i kraft.⁶⁴ Alternativt kan styrene oppløses eller omdannes til andre organisasjonsformer.

Per desember 2016 var departementets ønskede fremdrift for ny kommunelov at denne kan vedtas innen og tre i kraft i 2019.

2.9.2 Forslag til endringer i ny lov om interkommunale selskaper

Det ble i 2014 sendt ut forslag til endringer i lov om interkommunale selskaper på høring.⁶⁵ En av årsakene til høringen var at deltakernes ubegrensede ansvar for selskapets forpliktelser og konkursforbudet vil kunne gi interkommunale selskaper en økonomisk fordel i form av blant

⁶⁰ Jf. forslag til ny § 17-1 i NOU 2016:4 Ny kommunelov

⁶¹ Jf. NOU 2016:4 Ny kommunelov kapittel 18

⁶² Jf. NOU 2016:4 Ny kommunelov punkt 19.5.7

⁶³ Jf. eierskapsmeldingens punkt 5.2 Styre etter kommuneloven § 27

⁶⁴ Jf. forslag til ny § 32-2 i NOU 2016:4 Ny kommunelov

⁶⁵ Jf. Høringsnotat om endringer i lov om interkommunale selskaper fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

annet muligheten til å oppta lån til gunstigere betingelser enn øvrige selskaper.⁶⁶ Fordelen er vederlagsfri, og innebærer i realiteten en garanti for de økonomiske forpliktelsene som interkommunale selskaper påtar seg. Dette kan utgjøre en konkurransevridende offentlig støtte som vil kunne være i strid med EØS-avtalen.

Departementet har i høringsnotatet foreslått at ansvarsformen til interkommunale selskaper endres fra ubegrenset ansvar til et begrenset deltakeransvar etter mønster fra aksjeloven. Det er også foreslått å oppheve konkursforbudet for interkommunale selskaper.

Det ble foreslått et alternativ til organisering med begrenset ansvar, hvor interkommunale selskaper beholder ansvarsformen med ubegrenset ansvar og konkursbeskyttelse. Alternativet går ut på at selskapsformen interkommunale selskaper skal begrenses til å kun være aktuell for selskaper som driver ikke-økonomisk aktivitet. Sistnevnte skal være det alternativet som skal ha fått bredest oppslutning fra høringsinstansene.

Høringsforslagene er utarbeidet for å imøtekomme de problemstillinger som foreligger som følge av at det generelle skattefritaket og ubegrensede garantier for selskapets forpliktelser kan være i strid med EØS-avtalens regler om offentlig støtte, samt problemstillinger knyttet til om nåværende regler kan legge til rette for ulovlig kryss-subsidiering.

ESA har i sin kontakt med norske myndigheter, både i spesifikke saker og generelt, tatt opp problemstillinger knyttet til økonomisk aktivitet i det offentlige regi og statsstøtteregelverket. Det er av denne grunn nedsatt en arbeidsgruppe for avklaring av hvilke offentlige aktiviteter som utgjør en økonomisk aktivitet og dermed er underlagt EØS-avtalens regler om offentlig støtte. Arbeidet med forslaget til lovendringer for interkommunale selskaper er satt i bero hos departementet i påvente av de prosesser på dette området som er satt i gang.

⁶⁶ Konkursforbudet følger av lov om interkommunale selskaper §§ 3 og 23 sammenholdt med kommuneloven § 55 nr. 2

3. Eierstyring

3.1 Innledning

Med eierstyring menes den styring kommunen har med selskaper kommunen har eierinteresse i, og den måten kommunen forvalter sitt eierskap på. Det er i kommunens og innbyggernes interesse at kommunen utøver en aktiv og strategisk eierstyring med de selskapene kommunen eier, slik at disse selskapene kan utvikle seg i den retningen som anses hensiktsmessig og riktig utfra kommunens rolle som virksomhetseier og ansvarlig for tjenesteproduksjonen for sine innbyggere.

Lørenskog kommune har eierskap – helt eller delvis – i flere aksjeselskaper og interkommunale selskaper. Det er en utfordring å balansere frihet og styring når man fristiller deler av den kommunale virksomheten gjennom opprettelse av selvstendige selskaper.

Aksjeselskaper og interkommunale selskaper er egne rettssubjekter og er underlagt hhv. aksjeloven og lov om interkommunale selskaper. Lovgivningen har klare regler for eiernes, styrets og daglig leders rolle, ansvar og oppgaver. Kommunens eget styringssystem, interne regelverk, retningslinjer og virksomhetsprinsipper kan derfor ikke anvendes direkte i eierskapsforvaltningen av selskapene. Kommunens styring og styringssignaler må derfor tilpasses den lovgivning og de styringssystemer som gjelder for slike selskaper.

3.2 Virkeområde

Lørenskog kommune er aksjonær i enkelte selskaper hvor eierskapet utelukkende er av strategisk eller finansiell art. Bestemmelsene om eierstyring skal ikke komme til anvendelse for dette eierskapet. Det samme gjelder selskaper som eies i sin helhet av kommunen og hvor det å eie fast eiendom er eneste formål med selskapet.

Lørenskog kommune har opprettet en egen pensjonskasse – Lørenskog kommunale pensjonskasse - som har til formål å yte alderspensjon og uførepensjon til pensjonskassens medlemmer, samt etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner og barn. Kommunens eierskap og mulighet for eierstyring av pensjonskassen er strengt regelstyrt i lov og forskrift. Bestemmelsene om eierstyring nedfelt i kommunens eierskapsmelding er derfor ikke aktuelle for pensjonskassen.

De virksomheter som ikke omfattes av bestemmelsene om eierstyring er likevel tatt med i den skjematiske fremstillingen av selskaper og øvrige organisasjoner hvor kommunen er eier eller deltaker, da dette gir den mest helhetlige oversikten over kommunens eierinteresser.⁶⁷

3.3 Eierskapsstrategi

Utarbeidelse av en eierstrategi for hvert enkelt selskap vil kunne være et virkemiddel for en aktiv og god eierstyring. Med eierstrategi siktes det til hva kommunen som eier ønsker å oppnå med virksomheten. Det er derfor hensiktsmessig og ønskelig at det ved organisering av kommunal virksomhet i selskaper utarbeides en klar eierstrategi hvor det fremgår hvilken

⁶⁷ Se eierskapsmeldingen kapittel 4 oversikt over selskaper og 5 oversikt over annet samarbeid

målsetning kommunen har med eierskapet, slik at denne gir gode rammer for kommunens forutsetninger for å eie selskapet.

En eierstrategi bør inneholde de prioriteringer, tiltak og krav til resultat som kommunen har overfor det selskapet eierstrategien er utarbeidet for. Dette vil kunne være med på å tydeliggjøre for selskapet hvilke intensjoner kommunen har, og dermed sikre at selskapet ivaretar de målsetninger som eierne har satt. Utarbeidelse av gode eierstrategier vil også gi mulighet for både kompetanseheving og bevisstgjøring hos de folkevalgte når det gjelder organisering av kommunal virksomhet i selskaper og målsetningen med denne, og bidra til å legge et grunnlag for forutsigbar politisk eierstyring med selskapene.

Eierstrategien vil, sammen med selskapsvedtekter eller selskapsavtale, beslutninger på generalforsamlingen eller i representantskapet, instruksjer og andre styringsdokumenter, være et virkemiddel for tydeliggjøring av kommunens eierinteresser i selskapene.

3.4 Eierstyring

3.4.1 God folkevalgt styring

Kommunestyret har det overordnede ansvaret for kommunens virksomhet, uavhengig av hvordan virksomheten er organisert. Der den kommunale virksomheten er organisert i selskaper vil ikke kommunestyret ha den samme nærheten til forvaltning og daglig drift av virksomheten, som ved den virksomheten som ligger i kommunen. Det er derfor viktig at kommunene har strategi for god folkevalgt eierstyring.

God folkevalgt styring defineres gjerne gjennom fire standarder:⁶⁸

1. **Pålitelig styre** preges av likebehandling, politisk redelighet og respekt for spilleregler. Denne standarden berører kommunepolitikkenes allmenne omdømme. Det handler om innbyggernes tillit til at de behandles likt i de kommunale beslutningsprosessene.
2. **Ansvarlig styre** fremmer oversiktlig politikk og informerte innbyggere som grunnlag for deres kontroll med de folkevalgte. Et ansvarlig styre skal sørge for at innbyggerne har tilstrekkelig informasjon til å følge med i politikken og stille de styrende til ansvar.
3. **Borgernært styre** stimulerer innbyggernes interesser for og engasjement i lokalpolitikken gjennom høringskanaler og muligheter for debatt og deltakelse. Ved borgernært styre er det etablert kanaler for innbyggermedvirkning i beslutningsprosessene, også i prosesser der det ikke er lovpålagt.
4. **Effektivt styre:** Folkevalgte har god styring, og leverer resultater. Et effektivt styre kjennetegnes blant annet ved ryddige forhold i den politiske styringen av administrasjonen og at kommunen leverer resultater innbyggere og folkevalgte er tilfreds med.

For å kunne utøve god folkevalgt eierstyring er det viktig at kommunestyret som eier får kunnskap og innsikt i omfanget av organisering av kommunens virksomhet i selskaper eller øvrige samarbeidsformer. Kommunestyret må også ha kunnskap om og være bevisst på mulighetene de ulike selskapene gir til å utøve innflytelse på virksomheten. Det vil videre være

⁶⁸ Jf. *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll av KS*

viktig å gi kommunens representanter den kompetanse og eventuelle instruksjoner som er nødvendig for å utføre sitt verv i samsvar med kommunens ønsker.

3.4.2 Prinsipper for god eierstyring

For å redusere risikoen ved å organisere kommunal virksomhet som selvstendige selskaper, er det viktig at kommunen har prinsipper for god eierstyring. Prinsippene skal ligge til grunn for alle selskaper kommunen har eierskap i, men utøvelsen av prinsippene skal tilpasses kommunens mål med eierskapet og eierandelen i det enkelte selskap.

Lørenskog kommunestyre har fastsatt følgende prinsipper for god eierstyring:⁶⁹

1. Det skal være åpenhet knyttet til kommunens eierselskaper i aksjeselskaper og interkommunale selskaper.
2. Eierbeslutninger og vedtak skal fattes av generalforsamlingen eller representantskapet.
3. Selskapets virksomhet skal tydelig fremgå av vedtektenes eller selskapsavtalens formålsbestemmelse.
4. Selskapet skal til enhver tid ha forsvarlig kapitalstruktur som er tilpasset selskapets mål, strategi og risikoprofil.
5. Selskapet skal være bevisst sitt samfunnsansvar.
6. Styret skal sammensettes slik at det kan ivareta selskapets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra selskapets egenart. Det skal tas hensyn til at styret skal fungere godt som et kollegialt organ.
7. Styret skal forvalte selskapets verdier på best mulig måte, ha tilsyn med den daglige ledelsen og organisasjonen, sette mål og legge planer for utvikling av virksomheten.
8. Styret skal påse at selskapet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring i forhold til omfanget og arten av selskapets virksomhet.
9. Styret skal fastsette retningslinjer for selskapets rapportering av finansiell og annen informasjon basert på åpenhet. Selskapet skal årlig publisere oversikt over datoer for viktige hendelser (blant annet generalforsamlings-/representantskapsmøter), årsrapporter, åpne presentasjoner, utbetaling av eventuelt utbytte med mer.
10. Kommunestyret skal revidere kommunens eierskapsmelding en gang per valgperiode, eventuelt oftere dersom det er behov for det.⁷⁰

Administrasjonen og folkevalgte som ivaretar eierskapet skal fremme sine synspunkter overfor øvrige eierrepresentanter i samsvar med disse prinsippene.

⁶⁹ Jf. Eierskapsmelding for Lørenskog kommune, vedtatt 20. juni 2012, sak 085/12

⁷⁰ I *NOU 2016:4 Ny kommunelov* er det foreslått å lovfeste krav til eierskapsmelding med minstekrav til hva eierskapsmeldingen skal inneholde.

3.4.3 Reglementer og retningslinjer for kommunens representanter

For å sikre god eierstyring har kommunen utarbeidet et reglement for valg av og instruksjonsmyndighet over kommunenes eierrepresentanter.⁷¹ Da kommunen kun kan utøve sin innflytelse som eier i selskapet gjennom generalforsamlingen, representantskapet mv., gir reglementet sammen med eventuelle instruksjoner viktige rammer for den eierstyringen kommunen har i selskapene gjennom representantene.

Kommunens representanter til generalforsamling, representantskap mv. plikter ved stemmegivning å følge den instruks som er fattet av kommunen. I kommunens delegeringsreglement er instruksjonsmyndighet for kommunens representanter for saker kommunestyret ikke selv må vedta delegert til formannskapet.⁷² Dersom det ikke er fattet en instruks, er det i reglementet fastslått at kommunens representanter ved stemmegivning i generalforsamlingen eller representantskapet skal opptre på en måte som best mulig ivaretar Lørenskog kommunes interesser.

Ved behandling av økonomiplan 2017-2020 og årsbudsjett 2017 ble det vedtatt retningslinjer for kommunens representanter i generalforsamlinger, representantskap og styrever:⁷³

1. Arbeidet i interkommunale selskap skal ha som formål å sikre kommunens innbyggere en tjeneste med riktig kvalitet, til lavest mulig kostnad.
2. Representantene i styrever, representantskap mv. i de interkommunale selskaper skal arbeide for de føringer kommunestyret gir, men kommunestyret er innforstått med at interkommunalt samarbeid bygger på den målsetting at de beste fellesskapsløsninger skal velges. Representantene må derfor innrette seg etter det lovverk og de vedtekter som gjelder for det enkelte selskap.
3. Der utgifter til interkommunale selskap og sammenslutninger innkreves via brukerbetaling, skal det tilstrebes 100 % egendeckning av kommunens utgifter.
4. De interkommunale selskapene bør legge til grunn selvkostprinsippet i sin prising, slik dette er definert i retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester H-3/14 fra kommunal- og regionaldepartementet, januar 2014.
5. De oppførte tall i rådmannens saksfremlegg representerer en videreføring av selskapenes egne tall (innspill). Der det i tekstdelen forventes at disse kan bli endret i den planlagte samordningen av eierkommunenes standpunkt som det er lagt opp til, kan de oppførte tall i talldelen således ikke påberopes som kommunens endelige godkjenning av disse.

Retningslinjene vil supplere gjeldende reglement og de eventuelle instruksjoner som foreligger for kommunens representanter i generalforsamling eller representantskap.

⁷¹ Reglement for valg av og instruksjonsmyndighet over kommunenes eierrepresentanter til generalforsamling for aksjeselskaper og representantskap i interkommunale selskaper, vedtatt 9. februar 2011, sak 005/11.

⁷² Jf. Delegeringsreglement for Lørenskog kommune, vedtatt 14. desember 2016, sak 159/16

⁷³ Økonomiplan 2017-2020 og årsbudsjett 2017, vedtatt 14. desember 2016, sak 150/16

3.4.4 Bruk av instrukser

Det er anbefalt at kommunene har et aktivt forhold til hvorvidt det skal utarbeides instrukser for eierrepresentantene. Dette kan være enten generelle instrukser med overordnede føringer for representasjon av kommunens eierinteresser, eller mer spesifikke instrukser overfor eierrepresentanter i konkrete organisasjoner eller i konkrete saker som skal behandles i generalforsamling, representantskapet eller styret.⁷⁴

Generalforsamlingen eller representantskapet i de ulike selskapene bør også fastsette instruks for styret i selskapet. Styret har også mulighet til å fastsette instruks for daglig leder. Slike instrukser gir viktige retningslinjer for hvordan selskapet forvaltes og driftes. Det er gitt slike instrukser til styret og daglig leder i de fleste selskapene hvor kommunen har eierinteresser.⁷⁵

3.4.5 Opplæring av eierrepresentanter

For å sikre en god forvaltning av de selskapene kommunen deltar i, er det viktig at det legges opp til og tilbys en regelmessig og kvalitativt god opplæring i rollene som kommunens representant i selskapenes eierorganer (generalforsamling eller representantskap). Dette vil bidra til at kommunens representanter får den nødvendige kunnskapen for å kunne ivareta kommunens eierinteresser på best mulig måte for kommunen.

Kommunen må selv vurdere hvilken kompetanse som er ønskelig hos de ulike eierrepresentantene, og bør tilpasse opplæringen til det aktuelle behovet. De ulike organisasjonene kan stille ulike krav til hvilken kompetanse det er hensiktsmessig at eierrepresentantene har, for å på best mulig måte kunne ivareta kommunens interesser.

I «Reglement for valg av og instruksjonsmyndighet over kommunenes eierrepresentanter til generalforsamling for aksjeselskap og representantskap i interkommunale selskaper» er det fastsatt at opplæring fortrinnsvis skal gis i forbindelse med folkevalgtopplæringen som skjer hvert fjerde år i etterkant av kommunevalget. Da forrige eierskapsmelding ble lagt frem til politisk behandling i 2012, ble det vedtatt at det skal gis en generell innføring i rollen som kommunens representant i selskapenes eierorganer (generalforsamling eller representantskap) til alle folkevalgte under folkevalgtopplæringen. Videre skal det raskt etter valget gis en grundigere opplæring til de som er valgt til å være kommunens representanter i selskapene.⁷⁶

For å sikre god eierstyring og forvaltning av kommunens eierinteresser, bør kommunen jevnlig evaluere kvaliteten på og omfanget av den opplæring som gis til eierrepresentantene. Dette for å sikre at representantene får den opplæring som er nødvendig og hensiktsmessig for de verv de skal ivareta.

3.4.6 Bruk av eiermøter

Kommunen som eier har mulighet til å gjennomføre eiermøter med mindre annet er bestemt i selskapsavtale, vedtekter eller lovverk.⁷⁷ Med eiermøter menes møter mellom styret, daglig leder og representanter fra eier, herunder kommunen.

⁷⁴ I dag foreligger *Reglement for valg av og instruksjonsmyndighet over kommunens eierrepresentanter til generalforsamling for aksjeselskaper og representantskap i interkommunale selskaper*, vedtatt 9. februar 2011, sak 005/11, som gir føringer for politisk behandling og instruksjonsmyndighet

⁷⁵ Se skjematisk fremstilling av selskapene i eierskapsmeldingen kapittel 4 oversikt over selskaper

⁷⁶ Jf. Eierskapsmelding for Lørenskog kommune, vedtatt 20. juni 2012 sak 085/12

⁷⁷ Jf. *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll* utarbeidet av KS

Eiermøter bør ikke benyttes til å gi føringer som kan komme i strid med eller på annen måte undergrave styrets myndighetsområde.

Eiermøter kan derimot være hensiktsmessig for å kunne diskutere strategier uten å treffe formelle beslutninger ved generalforsamling eller representantskap, hvilket kan være med på å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Slike møter er uformelle arenaer for diskusjon, og det skal ikke fattes vedtak i forbindelse med slike møter. Eiermøtene er således uforpliktende for eiere og selskapet.

3.4.7 Eierstyringssekretariat

Lørenskog kommune har, sammen med rådmennene i Aurskog-Høland, Fet, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørum kommuner, opprettet et interkommunalt administrativt eierstyringssekretariat. Formålet med eierstyringssekretariatet er å bidra til at kommunenes målsetninger for de tjenester selskapene har ansvar for realiseres gjennom å utvikle kommunenes rolle som eier og bruker overfor selskapene.

Hovedarbeids- og ansvarsområdet for eierstyringssekretariatet er å samordne kommunens synspunkter før sakene behandles i kommunenes kommunestyre eller formannskap. Dette innebærer:⁷⁸

- Å være godt kjent med selskapenes virksomhet og kommunenes målsettinger innenfor selskapenes områder
- Å samordne kommunenes mål og strategier
- Sikre at alle forhold i saker til eierstyringsorganet er nødvendig belyst
- Samordne synspunkter og drøfte uenigheter og ulike syn
- Samordne og utforme ordlyd i vedtak
- Der det ikke er enstemmighet, skal dette synliggjøres i saksutredningen slik at uenighet er kjent hos eierne før representantskapsmøtet

Eierstyringssekretariatet er ikke et vedtaksorgan, men skal være et administrativt samarbeidsorgan for eierne på saksbehandlernivå i samordningen av synspunkter og vedtak for de interkommunale selskapene som et ledd i rådmennenes fullførte saksbehandling av slike saker til kommunenes eierstyringsorgan.

Det er utarbeidet strategier for eierstyringssekretariatets arbeid, og arbeidet skal utvikles på bakgrunn av strategiene:

- Selskapenes virksomhet skal inngå som likeverdig med annen virksomhet kommunene driver.
- Samordnede mål og strategier for tjenestekområder som selskapene har ansvar for på vegne av kommunene skal utvikles og videreutvikles. Utarbeide eierstrategi for hvert enkelt selskap kan være aktuelt i denne sammenheng.
- Det skal utvikles indikatorer for sammenligning mot andre tilsvarende virksomheter.
- Saksbehandlingsprosess for behandling av representantskapssaker i kommunenes eierstyringsorgan skal ha en tydelig felles tidslinje.
- De ulike rådmennenes syn i sakene skal så langt det er mulig være kjent for øvrige rådmenn når sakene sendes ut til politisk behandling i den enkelte kommune.
- Selskapenes årsrapportering til representantskapene skal ha tilsvarende innhold som rådmennenes rapportering til kommunestyret.

⁷⁸ Jf. Mandat for interkommunalt eierstyringssekretariat

Eierstyringssekretariatet har hovedsakelig mandat for saksoppfølging i Nedre Romerike Vannverk IKS, Nedre Romerike Avfallsforedling IKS, Nedre Romerike Avløpsselskap IKS, Nedre Romerike Brann- og Redningsvesen IKS, Nedre Romerike Vannverk AS og Strandveien 1 AS av selskaper relevant for Lørenskog kommune. Øvrige selskaper som Romerike Krisesenter IKS, Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS og Romerike Revisjon IKS behandles ikke ordinært av eierstyringssekretariatet grunnet sekretariatets faglige sammensetning, men selskapsoppfølgingen bør følge samme mal og retningslinjer.

3.5 Politisk behandling av viktige selskapsdokumenter

3.5.1 Generalforsamlings- og representantskapsdokumenter

Kommunen, som eier, skal få oversendt møteinnkalling og saksdokumenter til selskapenes generalforsamling eller representantskapsmøter.

I reglementet for kommunens representanter er det fastsatt at alle saker som skal behandles av selskapenes generalforsamling eller representantskap som hovedregel skal forelegges de folkevalgte forut for møte i selskapenes generalforsamling eller representantskap. Sakene skal fremlegges for kommunestyret eller det politiske organ som er delegert oppgaven. For å få gjennomført en aktiv eierstyring, er det hensiktsmessig at slike saker oversendes i god tid, slik at de folkevalgte får en reell mulighet til å sette seg inn i sakene før de skal behandles i selskapene.

3.5.2 Årsmelding og vedtekter / selskapsavtale

Selskapenes årsmelding skal legges frem for kommunestyret.

God eierstyring tilsier at selskapenes vedtekter eller selskapsavtaler bør gjennomgås av kommunen jevnlig. Kommunen kan på denne måten fange opp endringer som bør gjøres i vedtektene eller selskapsavtalen, slik at disse dokumentene til enhver tid er gode styringsdokumenter for selskapene. Gjennomgang og revidering av selskapsavtalene eller vedtektene vil også kunne sikre at selskapene styres i samsvar med kommunens forventninger, blant annet ved at selskapsstrategiene og selskapets formål tydeliggjør dette.

3.5.3 Styredokumenter / -protokoller

Kommunen har ikke noe formelt ansvar for den løpende virksomheten i et selvstendig rettssubjekt. Likevel bør kommunen, som eier, være generelt oppdatert på denne virksomheten. Det forventes at styredokumenter, herunder styreprotokoller, oversendes kommunen som eier.

3.6 Kontroll og innsyn

3.6.1 Generelt om kontroll og innsyn

Kontroll og innsyn er viktig ved all kommunal virksomhet. Kommunestyret har både kontroll- og tilsynsansvar når det gjelder å sikre at kommunen når sine mål, at regelverk etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon og selskapskontroll.⁷⁹ Kommunestyrets kontroll- og tilsynsansvar gjelder også der kommunens virksomhet er organisert i egne selskaper.

⁷⁹ Jf. *Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll* utarbeidet av KS

Kommuneloven inneholder bestemmelser som avklarer kommunens rolle, herunder kontrollutvalg og revisjon, i forhold til selskapene kommunen har eierinteresser i.⁸⁰ Det ble også innført krav om overordnet analyse for selskapskontroll ved forskriftsendring gjeldende fra 1. januar 2013.⁸¹ Analysen skal baseres på en vurdering av risiko og vesentlighet, og skal sikre at det fremskaffes relevant informasjon om kommunens eierinteresser slik at det er mulig for kontrollutvalget å prioritere arbeidet med selskapskontroll.

3.6.2 Kontrollutvalget og revisors kontroll og innsyn

Kontrollutvalget forestår det løpende tilsynet med den kommunale forvaltningen på kommunestyrets vegne. Kontrollutvalget skal også påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper mv.⁸² Dette gjelder interkommunale selskaper, aksjeselskaper og interkommunalt samarbeid som er egne rettssubjekter.

Kontrollutvalget og revisor har rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll i selskaper der kommunen alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner eier alle aksjer.⁸³ Kontrollutvalgets innsyns- og undersøkelsesrett gjelder for følgende selskapsformer:

- Interkommunale styrer etter kommuneloven § 27 der disse er eget rettssubjekt
- Interkommunale selskaper (IKS)
- Aksjeselskaper (AS) der kommunen alene eller sammen med andre kommuner eier hele selskapet
- Heleide datterselskaper til slike selskaper

Kontrollutvalget kan kreve opplysningene fra daglig leder, styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det anses nødvendig, kan kontrollutvalget og revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Kommunestyret kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskapet, herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kontrollutvalget eller revisor. Slike regler eller rutiner vil kunne gi kontrollutvalget og revisor de nødvendige rammene, slik at de har mulighet til å utøve sine oppgaver på en god måte.

Kontrollutvalget og kommunens revisor skal varsles om og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling eller representantskapsmøter.

Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er fordelt på den obligatoriske eierskapskontrollen og den frivillige forvaltningsrevisjonen. Med eierskapskontroll siktes det til en vurdering av eierskapsutøvelsen, og rapportering og informasjonstilgang fra eiers perspektiv. Eierskapskontroll fokuserer på hvordan kommunen utøver sin eierstyring, og om kommunens representanter i generalforsamling, representantskap mv. utøver sitt verv i samsvar med relevant lovgivning og i samsvar med kommunens vedtak og forutsetninger. Forvaltningsrevisjon innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

⁸⁰ Jf. kommuneloven kapittel 12

⁸¹ Jf. forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner

⁸² Jf. kommuneloven § 77 nr. 5

⁸³ Jf. kommuneloven § 80

Selskapskontrollen således er et viktig virkemiddel for å sikre at selskapene underlegges folkevalgt styring og kontroll. Kommunestyret avgjør om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon.

Lørenskog kommunestyret vedtok overordnet analyse og plan for selskapskontroll sist i desember 2016.⁸⁴

3.6.3 Endringer i forslag til ny kommunelov

Per i dag har kommuneloven ingen bestemmelse som gir kommunen innsynsrett i selskaper som ikke er kommunalt heleide, og som utfører oppgaver for kommunen. Bestemmelsen i gjeldende kommunelov gir innsyn for kontrollutvalget og revisor i interkommunale selskaper, styrer etter § 27 og aksjeselskaper, men kun der kommunen alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner direkte eller indirekte eier alle aksjene.⁸⁵ Kontrollutvalget har mulighet til å foreta selskapskontroll av selskaper som kommunen eier helt eller delvis. Innsynsretten er derimot begrenset der selskapet også har andre eiere enn kommuner / fylkeskommuner, eller er fullt ut eiet av private aktører.⁸⁶ Den begrensede innsynsretten gjelder også der selskaper er eid av kommuner / fylkeskommuner og statlige aktører.

I følge kommunelovutvalget har kommunen og dens innbyggere en felles interesse i at tilstrekkelig og kvalitetsmessig tilfredsstillende tjenester og oppgaver blir levert innenfor betryggende rammer og økonomi.⁸⁷ Kommunen har interesse i å sikre viktige politiske hensyn, også der oppgaver løses av eksterne selskaper. Allmennheten generelt har interesse i innsyn i hvordan kommunale oppgaver og tjenester utføres. Kommunelovutvalget har derfor sett at det er behov for å styrke kommunenes kontroll med og innsyn i selskaper mv. som utfører oppgaver for kommunen. Det er på bakgrunn av dette foreslått en ny bestemmelse om innsynsrett i selskaper, uavhengig av om de er kommunalt heleid eller ikke. Innsynsretten bør være så lite inngripende som mulig, og bør ikke gi kommunen fordeler i forhold til øvrige eiere i selskapet. Den utvidede innsynsretten er derfor foreslått lagt til kontrollutvalget og revisor. Innsynsretten vil kun gjelde de opplysninger som er nødvendige for å undersøke om kontrakten med selskapet blir oppfylt, og vil dermed kun omfatte den delen av virksomheten som utøves på oppdrag fra kommunen.

Kommunelovutvalget har også foreslått å gjøre eierskapskontroll til en oppgave for revisjonen. Det vil si at kontrollutvalgssekretariatene ikke lenger skal kunne utføre slik kontroll for kommunene. Forslaget er ment å innebære en klarere rollefordeling mellom sekretariatet og revisjonen, og for å forhindre dobbeltrolleproblematikk knyttet til sekretariatets arbeid.

⁸⁴ Overordnet analyse og plan for selskapskontroll – behandling i kontrollutvalget, vedtatt 14. desember 2016, sak 161/16

⁸⁵ Jf. kommuneloven § 80

⁸⁶ Jf. kommuneloven § 77 nr. 5

⁸⁷ Jf. *NOU 2016:4 Ny kommunelov* s. 356

4. Oversikt over selskaper

4.1 Interkommunale selskaper

Det gis en oversikt over interkommunale selskaper (IKS) Lørenskog kommune er deltaker/medeier i, med relevant nøkkelinformasjon om selskapene i det følgende:

4.1.1 Nedre Romerike Brann- og redningsvesen IKS (NRBR)

Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS) Selskapsavtale sist endret 1. januar 2014, med justering av eierandeler 2015.
Formål	Selskapets formål er - etter instruks fra eierkommunene - å ivareta de plikter og oppgaver som eierkommunene er pålagt etter lover og forskrifter om brann- og redningsspørsmål, samt sivilforsvarsoppgaver. Konkret gjelder dette: - Lov av 14. juni 2002 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlige stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) med tilhørende forskrifter. - Lov av 13. mars 1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven), jf. §§ 43 og 44 om beredskap mot akutt forurensning. - Lov av 25. juni 2010 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret (sivilforsvarsloven), §§ 12-15. Når det gjelder disse oppgavene forutsettes det at selskapet yter tjenester i hht. de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter til alle kommunene. Tjenestenivået vedtas av representantskapet på grunnlag av en risiko- og sårbarhetsanalyse. En deltakerkommune har likevel anledning til å få levert tjenester utover dette nivået, mot kostnadsdekkende godtgjørelse. Henvendelser fra statlige myndigheter når det gjelder NRBRs virksomhet skal refereres til eierkommunene i egenskap av ansvarlige instanser etter lovverket. Eierne kan pålegge NRBR å utføre andre oppgaver for en eller flere av eierne som eierne finner hensiktsmessig. NRBR kan også ivareta alarmtjenester, drive kurs- og opplæringsvirksomhet innen sitt fagområde. All virksomhet utover ivaretagelse av pliktene etter de nevnte lover skal være godkjent av alle eierne, og skal drives med full kostnadsdekning.
Etablert	1. januar 1992
Hovedrammer for selskapets virksomhet	- Lov om interkommunale selskaper - Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker - Forurensningsloven - Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og sivilforsvaret - Selskapsavtalen
Deltakere	Aurskog-Høland, Fet, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørums kommuner
Ansvar	Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets samlede forpliktelser

Eier- og ansvarsandeler	Den 9. august 2016 er det foretaksregistrert følgende eier- og ansvarsandeler: - Lørenskog kommune 19,85 % - Aurskog-Høland kommune 7,83 % - Fet kommune 6,73 % - Nittedal kommune 19,04 % - Rælingen kommune 7,20 % - Skedsmo kommune 29,26 % - Sørumsund kommune 10,09 % Denne fordelingen tilsvarer fordelingen av kommunenes tilskudd til drift av brann- og redningsvirksomheten i selskapet det første driftsåret. Eier- og ansvarsandelen forutsettes justert årlig i hht. den avtalte overgangsordningen for fordeling av tilskudd, jf. selskapsavtalen.
Eierandeler i øvrige selskaper	- Øst 110-sentral IKS Den 31. mai 2017 vedtok kommunestyret, sak 050/17, å delta i Øst 110-sentral IKS og dekke kostnader for etablering og drift av 110-sentralen. Deltagelsen skjer gjennom kommunens eierskap i NRBR. Selskapsetablering er estimert til juni/ juli 2017.
Finansiering og tilskudd	Eierkommunene skal yte tilskudd til brannvesenet, feiervesenet, 110-sentralen og Sivilforsvaret. Tilskudd til brannvesenet fordelt i hht. folkemengden i hver kommune pr 31. desember foregående år. For å unngå for store endringer i forhold til tidligere er det avtalt en overgangsordning over 10 år, der fordelingsnøkkelen i år 1 (2014) er lik fordelingen i et justert basisbudsjett for 2013, fordelingsnøkkelen i år 2 baseres 90 % på fordelingen i år 1 og 10 % på innbyggertallet foregående år, fordelingsnøkkelen i år 3 baseres 80 % på fordelingen i år 1 og 20 % på innbyggertallet foregående år og så videre slik at fordelingsnøkkelen i år 11 (2024) er lik fordelingen av innbyggertallet i kommunene foregående år. Kommunenes tilskudd til 110-sentralen og Sivilforsvaret følger egne fordelingsnøkler.
Låneopptak	Selskapet har anledning til å ta opp lån til kapitalformål og til konvertering av eldre gjeld. Det kan også ta opp lån til likviditetsformål, jfr. lov om interkommunale selskaper § 22 og forskrift 17. desember 1999 nr. 1567 om lån og lånevilkår mv. for interkommunale selskaper. Selskapets samlede lån skal ikke overstige kr. 25 mill.
Representantskap	14 medlemmer med personlige varamedlemmer – to fra hver av eierkommunene. Eierkommunene har en stemme hver i representantskapet. Lørenskog kommunes medlemmer i representantskapet er: - Mette Korsrud (LIV) - Karl-Erik Hytten (H) Varamedlemmer er: - Knut Jan Nielsen (Ap) - Maritta Solaas Moen (Ap) - Per Steinar Håklev (H) - Amine Mabel Hansen (H)

Styret	7 medlemmer - 5 medlemmer med numeriske varamedlemmer pluss 2 medlemmer med varamedlemmer valgt av og blant selskapets ansatte. Valgkomité.
Styremedlemmer	Den 10. juni 2017 er det foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Marit Helene Ekvoll (styreleder) - Rune Alfred Holter (nestleder) - Are Helseth - Halvor Bing Lorentzen - Elisabeth Hilda Bødtker Larsen - Kenneth Wangen (ansattrepresentant) - Morten Dahl Helgesen (ansattrepresentant)
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Lørenskog kommune
Adresse	Sykehusveien 10, 1474 Nordbyhagen
Telefon	67 91 04 00
Nettadresse	www.nrbr.no

Rømskog kommune er ikke deltaker i det interkommunale selskapet, men kjøper brann- og redningstjenester fra NRBR.

4.1.2 Romerike Avfallsforedling IKS (ROAF)

Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS) Selskapsavtale sist endret 26. september 2016
Formål	Selskapets formål er på vegne av deltakerkommunene å drive mottak, innsamling, transport, behandling og omsetning av avfall i kommunene og særlig sørge for: - Å oppnå avfallspyramidens mål i følgende prioriterte rekkefølge: Avfallsreduksjon, ombruk, materialgjenvinning, energigjenvinning, deponi. - Å utnytte ressursene i avfallet. - Å behandle avfallet på en måte som fullt ut tilfredsstiller de miljømessige krav som myndighetene stiller. - Ved effektiv informasjon å gjøre befolkningen delaktig i avfallsbehandling gjennom innkjøps- og forbruksmønster og ved kildesortering av avfall. - Å innhente nødvendige tillatelser og konsesjoner. - Å sørge for gode forhold for utvikling av samarbeidsmiljøet i selskapet og av de ansattes faglige ressurser. - Et kostnadseffektivt tjenestetilbud, basert på samarbeid og stordrift, til konkurransedyktige priser. Selskapets kjernevirksomhet er håndtering av husholdningsavfall. Kommunene kan også pålegge selskapet andre oppgaver som kommunene har ansvar for knyttet til avfallshåndtering - eventuelle slike oppgaver skal også anses som en del av selskapets kjernevirksomhet. Alle oppgaver innenfor kjernevirksomheten skal drives etter selvkostprinsippet.

	Selskapet kan engasjere seg alene eller i samarbeid med andre i kjøp og salg av varer og tjenester som knytter seg til innsamling, transport, behandling og omsetning av husholdningsavfall og det som står i forbindelse med dette. Hvis dette innebærer økte eller nye forpliktelser for selskapet forutsettes enstemmig vedtak i representantskapet. Selskapet kan også engasjere seg i håndtering av næringsavfall - innenfor rammer og retningslinjer vedtatt likelydende av alle eierkommunene. Selskapet kan yte tilleggstjenester til enkeltkommuner mot full kostnadsdekning. Slike tilleggstjenester skal ha et begrenset omfang, og ikke innebære økt ansvar eller økt risiko for selskapet. Selskapet skal være kommunenes fagmiljø på avfallsområdet og skal gjennom samarbeid med kommunene utvikle strategier og planer som kan bidra til at kommunene har en aktiv og oppdatert avfallspolitikk. Selskapet skal ha en lav risikoprofil. Selskapet kan ikke legge opp selvkostfond – regnskapsmessige overskudd/underskudd på selvkostvirksomheten skal avregnes i budsjettet to år senere gjennom tilsvarende fradrag/tillegg på kommunenes betaling til selskapet. Selskapet kan likevel ha et kortsiktig justeringsfond for å kunne innarbeide overskuddet / underskuddet i neste budsjett. Justeringsfondet skal behandles på samme måte som et selvkostfond med unntak av at det ikke gis anledning til en utjevningsperiode.
Etablert	4. juni 1991
Hovedramme for selskapets virksomhet	- Lov om interkommunale selskaper - Forurensningsloven - Selskapsavtalen
Deltakere	Aurskog-Høland, Enebakk, Fet, Gjerdrum, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørum kommuner
Ansvar	Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets samlede forpliktelser
Eier- og ansvarsandeler	I hht. årsregnskap for 2016 er det følgende eier- og ansvarsandeler: - Lørenskog kommune 19,03 % - Aurskog-Høland kommune 8,33 % - Enebakk kommune 5,69 % - Fet kommune 5,95 % - Gjerdrum kommune 3,31 % - Nittedal kommune 11,96 % - Rælingen kommune 9,12 % - Skedsmo kommune 27,48 % - Sørum kommune 9,13 % Eierkommunene eier og har økonomisk ansvar for selskapet i samme forhold som de finansierer selskapets virksomhet gjennom betaling for renovasjonstjenester fra selskapet. Kommunenes eier- og ansvarsandel baseres på innbyggertall i den enkelte kommune per 1. januar for det enkelte år (SSB).

Finansiering og tilskudd	Driftstilskuddet, som skal dekke de tjenester selskapet utfører for kommunene, fordeles på deltakerkommunene i samsvar med regler fastsatt av representantskapet.
Låneopptak	Selskapet kan ta opp lån til investeringer innenfor en samlet ramme for låneforpliktelser på kr. 500 mill. Selskapet kan ta opp likviditetslån hvis det blir nødvendig - avgrenset til maksimalt ett års løpetid.
Representantskap	18 medlemmer med personlige varamedlemmer – to fra hver av eierkommunene. Eierkommunene har en stemme hver i representantskapet. Lørenskog kommunes medlemmer i representantskapet er: - Martin Bjerke (SV) - Per Tore Johansen (H) Varamedlemmer er: - Maritta Solaas Moen (Ap) - Amine Mabel Hansen (H)
Styret	6 medlemmer - 5 medlemmer pluss 1 medlem valgt av og blant selskapets ansatte. Valgkomité.
Styremedlemmer	Den 30. mai 2017 er det foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Nina Kristiansen (styreleder) - Arne Brovold (nestleder) - Tor Allstrin - Dag Møkleby - Beate Kristin Storsul - Terje Skovly (ansattrepresentant)
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Skedsmo kommune
Adresse	Bølerveien 93, Postboks 98, 2021 Skedsmokorset
Telefon / e-post	07623 / firmapost@roaf.no
Nettadresse	www.roaf.no

Rømskog kommune er ikke deltaker i det interkommunale selskapet, men får levert avfallshåndteringstjenester fra ROAF i hht. avtale med Aurskog-Høland kommune.

4.1.3 Nedre Romerike Vannverk IKS (NRV)

Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS) Selskapsavtale sist endret 1. desember 2016
Formål	Selskapet har ikke erverv til formål – det skal drives i overensstemmelse med det lovfestede selvkostprinsipp slik at eventuelt overskudd kommer kundene i eierkommunene til gode. Selskapets formål er å sørge for vannforsyning til eierkommunene på engrosnivå. Selskapet skal planlegge, bygge og drive vannforsyningsanlegg med tilhørende renseanlegg, tunneler, reservevannkilder, høydebassenger, pumpestasjoner og hovedledningsanlegg fram til nærmere definerte leveringspunkter eierkommunene («tyngdepunkter»), i samsvar med myndighetenes

	bestemmelser og pålegg samt vedtak i eierkommunene sanksjonert av representantskapet. Selskapets ansvar omfatter alle anlegg som er nødvendige for å levere vann en gros til de definerte «tyngdepunktene», herunder reservevannkilder. Disse anleggene skal eies av selskapet og overdras til selskapet fra Nedre Romerike Vannverk AS. Selskapet har ansvar for å vedlikeholde og videreutvikle disse anleggene slik at leveringssikkerhet, beredskap og kapasitet blir ivaretatt. Selskapet kan levere vann til andre kommuner enn eierkommunene. Vedtak om dette forutsetter forutgående behandling gjennom hovedplanarbeidet og enstemmighet i representantskapet i hvert enkelt tilfelle. Slike leveringsavtaler skal være tidsbegrenset. Selskapet kan ikke drive annen virksomhet enn levering av vann en gros, og annen virksomhet som er nødvendig for disse tjenestene. Selskapet kan ikke levere tjenester direkte til enkeltabonnenter, slike abonnenter skal få sine tjenester levert fra den kommunen abonnenten ligger i. Eventuelle vedtak om eierskap i andre selskapet eller aktiviteter utover selskapets kjernevirksomhet forutsetter enstemmighet i representantskapet i hvert enkelt tilfelle, og skal behandles som endring av selskapsavtalen.
Etablert	Stiftet i 2007 og overtok virksomheten fra Nedre Romerike Vannverk AS per 1. januar 2008. Tidligere Nedre Romerike vannverk AL (1971)
Hovedrammer for selskapets virksomhet	- Lov om interkommunale selskaper - Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg - Plan- og bygningsloven - Forurensningsloven - Matloven - Selskapsavtalen
Deltakere	Fet, Gjerdrum, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørum kommuner.
Ansvar	Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets samlede forpliktelser
Eier- og ansvarsandeler	Den 9. mars 2017 er det foretaksregistrert følgende eier- og ansvarsandeler: - Lørenskog kommune 24,91 % - Fet kommune 4,65 % - Gjerdrum kommune 2,24 % - Nittedal kommune 15,79 % - Rælingen kommune 11,19 % - Skedsmo kommune 35,10 % - Sørum kommune 6,12 % Eierkommunene eier og har økonomisk ansvar for selskapet i samme forhold som de finansierer selskapets virksomhet gjennom betaling for vannleveringen fra selskapet. Eier- og ansvarsandelene skal revurderes hvert fjerde år og baseres på fordelingen av vannkjøpet de foregående fire årene. Andelene skal også revurderes oftere dersom en endring i det innbyrdes

	finansieringsforholdet (betaling for vannleveringen) mellom kommunene tilsier dette, og minst en av eierkommunene krever det.
Finansiering og tilskudd	Deltakerkommunene skal ikke skyte inn kapital i selskapet. Selskapet skal finansieres med basis i prinsippet om betaling for tjenestene til selvkost. Det innebærer at selskapets investeringer og drift skal finansieres ved låneopptak og at selskapets lån forrentes og nedbetales gjennom eierkommunenes og andre kunders betaling for selskapets tjenester. Selskapet kan ikke legge opp egne fond, men kan ha et «selvkostfond» som styres etter bestemmelsene om slike fond på samme måte som tilsvarende fond i kommunene. Vedtak om å legge opp et slikt fond forutsetter enstemmighet i representantskapet.
Låneopptak	Selskapet kan ta opp lån til investeringer innenfor en samlet ramme for låneforpliktelser på kr. 660 mill. Låneopptak følger departementets retningslinjer. I tillegg til ramme for opptak av lån til investeringer kan selskapet inngå en avtale med sin bankforbindelse om lån i form av kassekreditt innenfor en ramme på kr. 20 mill.
Representantskap	14 medlemmer med personlige varamedlemmer – to fra hver av eierkommunene. Eierkommunene har en stemme hver i representantskapet. Lørenskog kommunes medlemmer i representantskapet er: - Ragnhild Bergheim (Ap) - Knut Berg (H) Varamedlemmer er: - Ernst-Modest Herdieckerhoff (MDG) - Siri Elisabeth Sæther (H)
Styret	6 medlemmer – 5 medlemmer pluss 1 medlem valgt av og blant selskapets ansatte. Valgkomité.
Styremedlemmer	Den 10. januar 2017 er det foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Bjørn Arne Skogstad (styreleder) - May Rostad (nestleder) - Torbjørn Øgle Rud - Bjørn Brodwall - Inger-Lise Melby Nøstvik - Renata Ewa Muzyka-Gniady (ansattrepresentant)
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Rælingen kommune
Adresse	Strandveien 22, 2010 Strømmen
Telefon / e-post	64 84 54 00 / firmapost@nrva.no
Nettadresse	www.nrva.no

4.1.4 Nedre Romerike Avløpsselskap IKS (NRA)

Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS) Selskapsavtale sist endret 1. desember 2016
Formål	Selskapet skal drives i overensstemmelse med det lovfestede selvkostprinsipp. Selskapets formål er å motta og behandle avløpsvann fra eierkommunene. Selskapet skal planlegge, bygge og drive kloakkrenseanlegg med tilhørende tunneler, pumpestasjoner, hovedledningsanlegg og tilhørende overløpsanlegg i overensstemmelse med myndighetenes utslippstillatelse og pålegg, samt vedtak i eierkommunene sanksjonert av representantskapet. Dette omfatter også ansvar for behandling, mellomlagring og avhendelse av slam. Selskapets ansvar omfatter alle anlegg i og tilknyttet renseanlegget og slambehandlingen og som betjener alle eierkommunene. Anlegg som betjener en eller flere av, men ikke alle eierkommunene, er hver enkelt kommunes ansvar. Slike anlegg kan hvis det er hensiktsmessig eies av selskapet, men bare forutsatt at alle kostnader forbundet med anlegget dekkes av de kommunene som har nytte av anlegget og alle eierkommunene er enige om dette. De gamle anleggene som ble overtatt fra RA2 og som betjener mer enn en kommune skal likevel fortsatt eies av selskapet. Selskapet har ansvar for å vedlikeholde og videreutvikle alle anlegg som er selskapets ansvar og eiendom slik at leveringssikkerhet, beredskap og kapasitet blir ivaretatt. Selskapet kan ta ansvar for driften av kommunale hovedledninger som er direkte knyttet opp til selskapenes anlegg. Det skal i så fall inngås egne avtaler om dette – med bestemmelser om selskapets og kommunenes plikter og rettigheter knyttet til denne spesielle tjenesten. Selskapet kan levere avløpstjenester til andre kommuner enn eierkommunene samt selge energi fra renseanlegget. Nye vedtak om dette forutsetter forutgående behandling i hovedplan og enstemmighet i representantskapet i hvert enkelt tilfelle. Slike leveringsavtaler skal være tidsbegrenset. Selskapet kan ikke drive annen virksomhet enn avløps- og slamtjeneste en gros, og annen virksomhet som er nødvendig for disse tjenestene. Selskapet kan ikke levere tjenester direkte til enkeltabonnenter, slike abonnenter skal få sine tjenester levert fra den kommunen abonnenten ligger i. Eventuelle vedtak om eierskap i andre selskaper eller aktiviteter utover selskapets kjernevirksomhet forutsetter enstemmighet i representantskapet i hvert enkelt tilfelle, og skal behandles som en endring av selskapsavtalen.
Etablert	Stiftet i 2007 og overtok virksomheten fra A/S Sentralrenseanlegget RA-2 per 1. januar 2008.
Hovedrammer for selskapets virksomhet	- Lov om interkommunale selskaper - Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg - Forurensningsloven - Plan- og bygningsloven

	- Selskapsavtalen
Deltakere	Lørenskog, Nittedal, Rælingen og Skedsmo kommuner
Ansvar	Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets samlede forpliktelser
Eier- og ansvarsandeler	Den 16. mars 2017 er det foretaksregistrert følgende eier- og ansvarsandeler: - Lørenskog kommune 35,7 % - Nittedal kommune 0,1 % - Rælingen kommune 12,4 % - Skedsmo kommune 51,8 % Eierandeler vil endres i løpet av høsten 2017 i forbindelse med at Gjerdrum kommune kjøper seg inn i foretaket. Deltakerkommunene eier og har økonomisk ansvar for selskapet i samme forhold som de finansierer selskapets virksomhet gjennom betaling for renseanleggstjenestene fra selskapet. Fra og med den 1. januar 2017 er den enkelte deltakers ansvarsandel den samme som den enkelte deltakers eierandel. Eier- og ansvarsandeler skal revurderes hvert fjerde år og baseres på fordeling av betaling for renseanleggstjenestene de foregående fire årene. Andelene skal også revurderes oftere dersom en endring i det innbyrdes finansieringsforholdet (betaling for renseanleggstjenestene) mellom kommunene tilsier dette og minst en av eierkommunene krever det.
Finansiering og tilskudd	Deltakerkommunene skal ikke skyte inn kapital i selskapet. Selskapet skal finansieres med basis i prinsippet om betaling for tjenestene til selvkost. Det innebærer at selskapets investeringer og drift skal finansieres ved låneopptak, og at selskapet ikke kan legge opp fonds, og at selskapets lån forrentes og nedbetales gjennom eierkommunenes og andre kunders betaling for selskapets tjenester. Selskapet kan ikke legge opp egne fonds, men kan ha et «selvkostfond» som styres etter bestemmelsene om slike fond på samme måte som tilsvarende fond i kommunene. Vedtak om å legge opp et slikt fond forutsetter enstemmighet i representantskapet.
Låneopptak	Selskapet kan ta opp lån til investeringer innenfor en samlet ramme for låneforpliktelser på kr. 500 mill. Låneopptak følger departementets retningslinjer. I tillegg til ramme for låneopptak til investeringer kan selskapet inngå en avtale med sin bankforbindelse om lån i form av kassekreditt innenfor en ramme på kr. 20 mill.
Representantskap	8 medlemmer med personlige varamedlemmer – to fra hver av eierkommunene. Eierkommunene har en stemme hver i representantskapet. Lørenskog kommunes medlemmer i representantskapet er: - Ragnhild Bergheim (Ap) - Knut Berg (H) Varamedlemmer er: - Ernst-Modest Herdieckerhoff (MDG)

	- Siri Elisabeth Sæther (H)
Styret	6 medlemmer – 5 medlemmer pluss 1 medlem valgt av og blant selskapets ansatte. Valgkomité.
Styremedlemmer	Den 10. januar 2017 er det foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Lars Næss (styreleder) - Gunhild Lærum (nestleder) - Nina Kristiansen - Jan Ole Enlid - Hendrik Roelf Panman - Tore Søsveen (ansattrepresentant)
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Rælingen kommune
Adresse	Strandveien 22, 2010 Strømmen
Telefon / e-post	64 84 54 00 / firmapost@nrva.no
Nettadresse	www.nrva.no

4.1.5 Romerike Kriesesenter IKS

Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS) Selskapsavtale sist endret 21. april 2015
Formål	Selskapets formål er å drive Romerike Kriesesenter (RKS). RKS skal inneholde et midlertidig botilbud og rådgivning til kvinner, menn og deres barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner, og ellers oppfylle de krav til kriesesentre som følger av lov om kommunale kriesesentertilbud (kriesesenterlova) av 19. juni 2009 nr. 44 for denne persongruppen. Kriesesenteret skal gi brukerne støtte, veiledning og hjelp til å ta kontakt med andre deler av tjenesteapparatet, og skal herunder omfatte: - Et gratis, helårs, heldøgns, trygt og midlertidig botilbud, gratis dagtilbud og oppfølging sammen med kommunen i reetableringsfasen. Kriesesenteret skal drive utadrettet informasjonsarbeid om sin virksomhet. Kriesesenteret skal samarbeide med det øvrige offentlige hjelpeapparatet, andre kriesesentre og aktører for å fremme virksomhetens formål. Kriesesenteret skal i sitt arbeid være partipolitisk nøytral og ikke være tilknyttet bestemte organisasjoner eller trossamfunn.
Etablert	16. februar 2011
Hovedrammer for selskapets virksomhet	- Lov om interkommunale selskaper - Lov om kommunale kriesesentertilbud - Selskapsavtalen
Deltakere	Aurskog-Høland, Eidsvoll, Enebakk, Fet, Gjerdrum, Hurdal, Lørenskog, Nannestad, Nes, Nittedal, Rælingen, Skedsmo, Sørum og Ullensaker kommuner

Ansvar	Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets samlede forpliktelser
Eier- og ansvarsandeler	I hht. Årsrapport 2016 er det opplyst følgende eierandeler per 31. desember 2016: - Lørenskog kommune 12,9 % - Aurskog-Høland kommune 5,7 % - Eidsvoll kommune 8,4 % - Enebakk 2,0 % - Fet kommune 4,1 % - Gjerdrum kommune 2,3 % - Hurdal kommune 1,0 % - Nannestad kommune 4,3 % - Nes kommune 7,5 % - Nittedal kommune 8,3 % - Rælingen kommune 6,2 % - Skedsmo kommune 19,0 % - Sørumsund kommune 6,3 % - Ullensaker kommune 12,0 % Eierkommunene eier og har økonomisk ansvar for selskapet i samme forhold som de finansierer selskapets virksomhet ut fra eierandelen. Eierandelene skal revideres hvert år og beregnes forholdsmessig etter innbyggertall med utgangspunkt i innbyggertall fra SSB per 1. januar hvert år. Selskapet utarbeider hvert år en oversikt over eierbrøken som oversendes kommunene.
Finansiering og tilskudd	Ved oppstart av selskapets virksomhet skytes verdien av Romerike Krisesenter inn som tingsinnskudd. Verdien av den enkelte kommunes innskudd beregnes etter den prosentandel som fremgår av selskapsavtalen. Deltakerkommunene har plikt til i samme forhold å skyte inn fremtidige tilskudd til driftsutgifter og investeringer i samsvar med budsjett vedtatt av representantskapet.
Låneopptak	Selskapet kan ta opp lån innenfor en samlet ramme for låneforpliktelser på kr. 60 mill. Låneopptak skal godkjennes av departementet. Lånerammen skal trappes ned i samsvar med nedbetalingen av underliggende lån over en periode på inntil 30 år regnet fra 31. desember 2012.
Representantskap	14 medlemmer med varamedlemmer – en fra hver av eierkommunene. Eierkommunene har en stemme hver i representantskapet. Lørenskog kommunes medlemmer i representantskapet er: - Grete Crowo (Ap) Varamedlemmer er: - Elin Merete Ommen (H) - Fredrik Winsnes (SV)
Styret	6 medlemmer – 5 medlemmer pluss 1 medlem valgt av og blant selskapets ansatte. Valgkomité.
Styremedlemmer	I hht årsrapport 2016 har selskapet følgende styremedlemmer: - Kari Hauge (styreleder)

	- Cathrine Ruth Grüner-Hegge Gundersen (nestleder) - Kari Ingebjørg Vatndal Rustad - Inge Marius Trana - Ola Løberg - Elizabeth Dahl (ansattrepresentant)
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Skedsmo kommune
Adresse	Korshagen 35-37, 2020 Skedsmokorset
Telefon / e-post	63 81 41 78 / post@rkrise.no
Nettadresse	www.rkrise.no

Den 19. april 2017 vedtok kommunestyret, sak 033/17, at kommunen mener det er behov for evaluering av organisasjonsform for Romerike Krisesenter IKS.

4.1.6 Romerike Kontrollutvalgssekretariat IKS (ROKUS)

Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS) Selskapsavtale sist endret 2014
Formål	Selskapets formål er å utføre sekretariatfunksjonen for deltakernes kontrollutvalg etter gjeldende lover og forskrifter. Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalgene er forsvarlig utredet og at utvalgenes vedtak blir iverksatt. Det skal utføre overordnet analyse og lage planene for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Sekretariatet skal utføre eierskapskontroll.
Etablert	21. mars 2012
Hovedrammer for selskapets virksomhet	- Lov om interkommunale forskrifter - Kommuneloven - Selskapsavtalen
Deltakere	Aurskog-Høland, Eidsvoll, Fet, Gjerdrum, Hurdal, Lørenskog, Nannestad, Nes, Nittedal, Rælingen, Skedsmo, Sørum og Ullensaker kommuner
Ansvar	Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets samlede forpliktelser
Eier- og ansvarsandeler	Den 25. mars 2015 er det foretaksregistrert følgende eier- og ansvarsandeler: - Lørenskog kommune 13,1 % - Aurskog-Høland kommune 5,9 % - Eidsvoll kommune 8,5 % - Fet kommune 4,2 % - Gjerdrum kommune 2,4 % - Hurdal kommune 1,0 % - Nannestad kommune 4,4 % - Nes kommune 7,6 % - Nittedal kommune 8,5 % - Rælingen kommune 6,3 % - Skedsmo kommune 19,4 % - Sørum kommune 6,4 % - Ullensaker kommune 12,3 % Deltakernes eier- og ansvarsandeler fordeles etter folketallet i kommunene.

	Driftskostnader fordeles etter følgende nøkkel: - 40% fordeles etter innbyggertall fra Statistisk sentralbyrå pr. 1. januar. - 60 % fordeles etter registrert tidsforbruk på den enkelte kommunes kontrollutvalg i regnskapsåret.
Tilskudd	Hver av deltakerne bidrar med et etableringstilskudd på til sammen kr. 250 000,-. Fordelingen mellom deltakere følger samme prinsipp som for eier- og ansvarsandeler.
Låneopptak	Opptak av lån krever likelydende vedtak om dette i alle eierkommunene.
Representantskap	13 medlemmer med personlig varamedlem – ett medlem fra hver deltaker. Hver representant har en stemme i representantskapet. Lørenskog kommunes medlem i representantskapet er: - Andreas Halvorsen (Ap) Varamedlemmer er: - Erik Bratlie (H)
Styret	3 medlemmer og to varamedlemmer. Valgkomité.
Styremedlemmer	Den 9. juni 2016 er det foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Torbjørn Øgle Rud (styreleder) - Vibeke Resch-Knudsen (nestleder) - Bjørn Arne Tronier
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Lørenskog kommune
Adresse	Lørenskog rådhus, Hasselveien 6, 1471 Lørenskog
Telefon / e-post daglig leder	67 93 45 80 / monmoe@lorenskog.kommune.no
Nettadresse	www.rokus.no

4.1.7 Romerike Revisjon IKS (RRI)

Organisering/selskapsform	Interkommunalt selskap (IKS) Selskapsavtale sist endret 2013
Formål	Selskapet skal gjennom dialog og samhandling med folkevalgt og administrativt nivå i deltakerkommunene, og gjennom sin kontrollaktivitet bidra til å styrke tilliten til kommunalforvaltningen på Romerike. Selskapet skal utføre de lovpålagte revisjonsoppgaver for deltakerne. Deltakerkommunene bør også bruke selskapet for andre aktuelle oppdrag de ønsker å få utført ut over de lovpålagte. Selskapet skal også: - Gi innspill til forbedringer i kommunenes kvalitetsarbeid - Veilede om regelverk m.m. - Videreformidle gode eksempler og bidra til læring mellom deltakerkommunene.

	Romerike Revisjon IKS kan utføre revisjonsoppdrag og rådgivning for andre kommuner enn deltakerkommunene og for andre selskaper.
Etablert	15. mai 2013
Hovedrammer for selskapets virksomhet	- Lov om interkommunale selskaper - Kommuneloven - Selskapsavtalen
Deltakere	Aurskog-Høland, Eidsvoll, Fet, Gjerdrum, Hurdal, Lørenskog, Nannestad, Nes, Nittedal, Rælingen, Skedsmo, Sørumsdal og Ullensaker kommuner.
Ansvar	Kommunen hefter ubegrenset for sin andel av selskapets samlede forpliktelser
Eier- og ansvarsandeler	Den 11. mars 2014 er det foretaksregistrert følgende eier- og ansvarsandeler: - Lørenskog kommune 13,3 % - Aurskog-Høland kommune 5,9 % - Eidsvoll kommune 8,5 % - Fet kommune 4,2 % - Gjerdrum kommune 2,4 % - Hurdal kommune 1,0 % - Nannestad kommune 4,5 % - Nes kommune 7,6 % - Nittedal kommune 8,4 % - Rælingen kommune 6,4 % - Skedsmo kommune 19,5 % - Sørumsdal kommune 6,3 % - Ullensaker kommune 12,0 %
Finansiering og tilskudd	Deltakerne skal årlig yte et driftstilskudd til selskapet. Driftstilskuddet fra den enkelte deltaker består av et fast grunnbeløp og et variabelt tilskuddsbeløp, og det fastsettes nærmere i eieravtalen. Tilskuddenes størrelse bygger på folketallet i deltakerkommunene. Det variable tilskuddet skal revideres hvert fjerde år på bakgrunn av endringer i folketallet per 1. januar. Denne revideringen må være fullført før årsbudsjettet til deltakerkommunene vedtas i det aktuelle år. Revideringen skal følge valgårene. I en overgangsfase bidrar deltakerkommunene med et ekstra driftstilskudd på til sammen kr. 4 mill. Deltakerkommunenes andel av tilskuddet følger samme prinsipp som for eier- og ansvarsandeler. - År 1: kr. 1,5 mill. i tilskudd til etablering - År 2: kr. 1 mill. - År 3: kr. 1 mill. - År 4: kr. 0,5 mill. Selskapet skal for oppdrag i andre kommuner og virksomheter avtale honorarer med den enkelte oppdragsgiver.
Låneopptak	Representantskapet vedtar rammer for virksomhetens låneopptak begrenset oppad til kr. 4 mill.
Representantskap	13 medlemmer med personlige varamedlemmer – en fra hver av deltakerkommunene. Hver representant har en stemme i representantskapet.

	Lørenskog kommunes medlem i representantskapet er: - Andreas Halvorsen (Ap) Varamedlemmer er: - Per Steinar Håkleiv (H)
Styret	6 medlemmer – 5 medlemmer med prioritert varamedlemsliste og 1 medlem valgt av og blant de ansatte med personlig varamedlem
Styremedlemmer	I hht. Årsberetning 2016 har selskapet følgende styremedlemmer: - Erik Myhrer (styreleder) - Sonja Irene Sjøli (nestleder) - Arne Even Bruknapp - Ingun Sletnes - Sevat Thon - Øyvind Schage Førde (ansattrepresentant)
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Ullensaker kommune
Adresse	Ringvegen 4, 2050 Jessheim
Telefon / e-post	66 10 69 00 / postmottak@romerikerevisjon.no
Nettadresse	www.romerikerevisjon.no

4.2 Aksjeselskaper

Det gis en oversikt over aksjeselskaper (AS) Lørenskog kommune er medeier i, med relevant nøkkelinformasjon om selskapene i det følgende:

4.2.1 Nedre Romerike Vannverk AS

Organisering/selskapsform	Aksjeselskap
Formål	Selskapet har ikke erverv til formål. Selskapet skal stå for oppryddingen i og avviklingen av den tidligere virksomheten i selskapet etter at ansvaret for levering av vann til eierkommunene er overført til NRV IKS.
Etablert	1. juli 1971 (Nedre Romerike Vannverk AL)
Hovedrammer for virksomheten	- Aksjeloven - Selskapets vedtekter
Ansvar	Begrenset ansvar. Aksjonærene blir ikke ansvarlig for selskapets forpliktelser ut over det beløp de har tegnet eller kjøpt aksjer for.
Aksjekapital og eierandeler	Kr. 112 000,- fordelt på 28 aksjer. Lørenskog kommune eier 7 aksjer i selskapet, hvilket utgjør en eierandel på 25 %. Det er følgende øvrige aksjonærer i selskapet: - Fet kommune 7,14 % (2 aksjer) - Nittedal kommune 14,29 % (4 aksjer) - Rælingen kommune 10,71 % (3 aksjer) - Skedsmo kommune 32,14 % (9 aksjer) - Sørum kommune 10,71 % (3 aksjer) Øker en kommune innbyggertallet med minst 5 000 innbyggere, skal eierkommunen ha rett til å tegne 1 ny aksje for hver påbegynte 5 000 innbygger per 1. januar hvert år.
Datterselskap	Ingen

Økonomisk forhold	Andre enn norske kommuner kan ikke være eiere i selskapet. Aksjer kan ikke overdras uten at samtlige aksjeeiere samtykker.
Generalforsamlingen	Selskapets generalforsamling består av 12 representanter med personlige vararepresentanter – 2 fra hver eierkommune. Eierkommunene oppnevner selv sine representanter og har instruksjonsrett overfor disse. Representantene velges for 4 år av gangen. Eierkommunene har en og bare en stemme hver i generalforsamlingen.
Styret	Selskapets styre består av inntil 6 medlemmer og velges av generalforsamlingen.
Styremedlemmer	Det er den 24. august 2016 foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Bjørn Brodwall (styreleder) - Kathrine Kongshaug Karstensen - Kjell Rønningen
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Rælingen kommune
Adresse	Strandveien 1, 2005 Rælingen
Telefon / e-post	63 81 50 50 / dag@adco.no

4.2.2 Strandveien 1 AS

Organisering/selskapsform	Aksjeselskap
Formål	Selskapet har ikke erverv til formål. Selskapet skal stå for oppryddingen i og avviklingen av den tidligere virksomheten i selskapet etter at ansvaret for mottak og behandling av avløpsvann for eierkommunene er overført til NRA IKS.
Etablert	17. juni 1965 Strandveien 1 AS er tidligere AS Sentralrenseanlegget RA-2. Endringen av selskapsnavn er foretaksregistrert den 5. august 2015.
Hovedrammer for virksomheten	- Aksjeloven - Selskapets vedtekter
Ansvar	Begrenset ansvar. Aksjonærene blir ikke ansvarlig for selskapets forpliktelser ut over det beløp de har tegnet eller kjøpt aksjer for.
Aksjekapital	Kr. 120 000,- fordelt på 60 000 aksjer. Lørenskog kommune eier 17 964 aksjer i selskapet, hvilket utgjør en eierandel på 29,94 %. Det er følgende øvrige aksjonærer i selskapet: - Fet kommune 2,36 % (1 416 aksjer) - Nittedal kommune 8,56 % (5 136 aksjer) - Rælingen kommune 13,60 % (8 160 aksjer) - Skedsmo kommune 42,84 % (25 701 aksjer) - Sørumsund kommune 2,71 % (1 623 aksjer)
Datterselskap	Ingen
Økonomisk forhold	Omsetning av selskapets aksjer krever samtykke fra samtlige aksjonærer.

	Overskudd, som ikke anvendes til dekning av tidligere underskudd, skal disponeres i overensstemmelse med selskapets formål. Selskapet utdeler ikke utbytte.
Generalforsamlingen	Selskapets generalforsamling består av 12 representanter med personlige vararepresentanter – 2 fra hver av eierkommunene. Eierkommunene oppnevner selv sine representanter og har instruksjonsrett overfor disse. Representantene velges for 4 år av gangen. Eierkommunene har en og bare en stemme hver i generalforsamlingen.
Styret	Selskapets styre består av inntil 6 medlemmer. Styret velges av generalforsamlingen.
Styremedlemmer	Det er per 14. oktober 2016 foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Ole Feet (styreleder) - Pia Farstad Von Hall - Anita Sigvartsen Orlund - Thor Olaf Askjer - Odd Magne Gjerde Generalforsamlingen vedtok den 29. juni 2017 at Martin Mæland overtar for Ole Feet og Eli Grimsby erstatter Thor Olaf Askjer. Nytt styre har per juli 2017 ikke blitt konstituert.
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Rælingen kommune
Adresse	Strandveien 22, 2005 Rælingen
Telefon / e-post	63 81 50 50 / dag@adco.no

4.2.3 Nitor AS

Organisering/selskapsform	Aksjeselskap
Formål	Hovedmålsetting å gi tilrettelagt kvalifiserings- og arbeidsrelaterte tilbud basert på tiltaksdeltakernes ønsker, muligheter og forutsetninger. Selskapet skal tilrettelegge forholdene slik at deltakerne kan prøve ut og utvikle sine ressurser ut fra en målsetting om videreføring til et ordinært arbeid og/eller skole eller utdanningsinstitusjon.
Etablert	8. oktober 2003
Hovedrammer for virksomheten	- Aksjeloven - Arbeidsmarkedsloven - Selskapets vedtekter
Ansvar	Begrenset ansvar. Aksjonærene blir ikke ansvarlig for selskapets forpliktelser ut over det beløp de har tegnet eller kjøpt aksjer for.
Aksjekapital	Kr. 3 000 000,- fordelt på 100 aksjer. Lørenskog kommune eier samtlige aksjer i selskapet med en eierandel på 100 %.
Datterselskap	Ingen
Økonomisk forhold	Aksjer i selskapet kan bare eies av Lørenskog kommune.

	Overskudd skal forbli i virksomheten og komme formålet og deltakerne til gode. Det skal ikke utbetales utbytte. Selskapets økonomiske grunnlag er tilskudd fra NAV i samsvar med det antall tiltaksplasser det til enhver tid er inngått avtaler om. I tillegg kan Lørenskog kommune gi en årlig bevilgning tilpasset de plasser Lørenskog kommune ønsker å bruke i selskapet. En utvidelse av det økonomiske grunnlaget for selskapets virksomhet ut over de statlige tiltaksplassene, skal forhandles gjennom årlige avtaler mellom selskapet og Lørenskog kommune.
Generalforsamlingen	Generalforsamlingen i Nitor AS er ordføreren i Lørenskog kommune.
Styret	Selskapets ledes av et styre på 5-7 medlemmer som velges av generalforsamlingen.
Styremedlemmer	Det er oppgitt følgende styremedlemmer: - Kai Øivind Brenden (styreleder) - Svein-Erik Hauger - Siv Randi Svensson Ostrø - Torild Jørgensen - Helle Sandvik - Hilde Rustad - Stein Kåre Laingen
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Hovedkontor	Lørenskog kommune
Adresse	Kjennveien 153, 1470 Lørenskog
Telefon / e-post	67 91 34 40 / post@nitor.no
Nettadresse	www.nitor.no

4.2.4 Norasondegruppen AS

Organisering/selskapsform	Aksjeselskap Vedtekter sist vedtatt på generalforsamling den 12. mai 2015
Formål	Kompetanseutvikling og kvalifisering av arbeidstakere med sikte på at disse kan gå inn i det ordinære arbeidsmarkedet, samt tilby særskilt tilrettelagt arbeid for arbeidstakere som trenger dette. Som ledd i virksomheten inngår industri / produksjon, tjenesteyting og annen næringsvirksomhet, herunder å delta i andre selskap når dette er forenelig med selskapets formål
Etablert	22. juni 1960 Norasondegruppen AS er tidligere AS Norasonde. Endringen av selskapsnavn er foretaksregistrert den 16. september 2014.
Hovedrammer for virksomheten	- Aksjeloven - Arbeidsmarkedslovgivningen - Selskapets vedtekter
Ansvar	Begrenset ansvar. Aksjonærene blir ikke ansvarlig for selskapets forpliktelser ut over det beløp de har tegnet eller kjøpt aksjer for.
Aksjekapital	Kr. 3 155 700,- fordelt på 31 557 aksjer. Lørenskog kommune eier 4 535 aksjer i selskapet, hvilket utgjør en eierandel på 14,37 %.

	Det er følgende øvrige aksjonærer i selskapet: - Akershus Fylkeskommune 25,16 % (7 941 aksjer) - Aurskog-Høland kommune 5 % (1 578 aksjer) - Fet kommune 5,93 % (1 870 aksjer) - Gjerdrum kommune 2,21 % (696 aksjer) - Nittedal kommune 10,17 % (3 208 aksjer) - Rælingen kommune 9 % (2 839 aksjer) - Rømskog kommune 0,25 % (79 aksjer) - Skedsmo kommune 20,2 % (6 373 aksjer) - Sørums kommun 7,41 % (2 338 aksjer) - Norsk Folkehjelp 0,32 % (100 aksjer)
Datterselskaper	Norasondegruppen AS eier følgende selskaper: - Norasonde Arbeidsinkludering AS (eierandel 100 %) - Norasonde Læringscenter AS (eierandel 100 %) - Norasonde Industri og Sport AS (eierandel 100 %) - Norasonde Kurs AS (eierandel 100 %) - Norasonde Helse AS (eierandel 100 %) - Norasonde Bemanning AS (eierandel 100 %) - Norasonde Eiendom AS (eierandel 100 %) Tidligere datterselskap Norasonde Regnskapsbyrå AS er avviklet, og registrert slettet den 15. april 2016.
Økonomisk forhold	Aksjenes omsettelighet skal være begrenset slik at salg eller annen form for overdragelse ikke kan finne sted uten generalforsamlingens godkjenning på grunnlag av innstilling fra styret. Selskapets overskudd skal forbli i bedriften og disponeres til formål som styrker videre drift.
Generalforsamlingen	Hver medeier har en representant. Lørenskog kommunes representant i generalforsamlingen er: - Torild Jørgensen (V) Varamedlem er: - Elin Merete Ommen (H)
Styret	Styret består av 5 til 7 medlemmer valgt for to år av gangen, og velges på generalforsamlingen.
Styremedlemmer	Den 5. juli 2016 er det foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Trond Olav Rangnes (styreleder) - Trine Britt Nordstrøm (nestleder) - Ola Løberg - Frank Sagvik - Marit Heiberg - Bjørn Marin Haug (ansattrepresentant) - Robin Shrek Neppelberg (ansattrepresentant)
Instruks for styret og daglig leder	Ja
Etiske retningslinjer	Ja
Forretningskontor	Skedsmo kommune
Adresse	Kirkegata 3, 2000 Lillestrøm
Telefon / e-post	64 83 66 00 / post@norasonde.no
Nettadresse	www.norasonde.no

Kommunestyret har behandlet forslag til eierstrategi den 21. juni 2017, sak 085/17. Eierstrategi forventes vedtatt på eiermøte høsten 2017.

4.2.5 Mailandveien 10 AS

Organisering/selskapsform	Aksjeselskap
Formål	Å eie og forvalte fast eiendom, samt å engasjere seg i annen næringsvirksomhet av enhver art, herunder også gjennom ervervelse av aksjer eller andre selskapsandeler-
Etablert	12. september 2006
Hovedrammer for virksomheten	- Aksjeloven - Selskapets vedtekter
Ansvar	Begrenset ansvar. Aksjonærene blir ikke ansvarlig for selskapets forpliktelser ut over det beløp de har tegnet eller kjøpt aksjer for.
Aksjekapital	Kr. 100 000,- fordelt på 1 aksje. Lørenskog kommune eier 1 aksje i selskapet, hvilket utgjør en eierandel på 100 %.
Datterselskaper	Ingen
Generalforsamlingen	Formannskapet i Lørenskog kommune utgjør selskapets generalforsamling
Styremedlemmer	Den 8. mars 2017 er det foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Guri Horsfjord Lassen (styreleder) - Idar Halle Sparboe Simonsen
Forretningskontor	Lørenskog kommune
Adresse	Hasselveien 6, 1470 Lørenskog
Telefon	67 93 40 00

5. Oversikt over annet samarbeid

5.1 Vertskommunesamarbeid

5.1.1 Regionkontor Landbruk (RKL)

Organisering/selskapsform	Administrativt vertskommunesamarbeid Kommunal etat, del av Skedsmo kommune
Formål	RKL skal være et effektiv og faglig kompetent landbrukskontor for avtalepartene, og er et lokalt kompetansesenter for landbruk for avtalepartene. RKL skal fremme en bærekraftig forvaltning av jord- og skogressursene med sikte på verdiskapning og sikring av produksjonsgrunnlaget, det biologiske mangfoldet, hensyn til landskapet, friluftslivet og kulturverdiene
Etablert	1994
Avtaleparter	Lørenskog, Nittedal, Skedsmo, Rælingen og Oslo
Vertskommune	Skedsmo kommune
Samrådsmøtet	Samrådsmøtet har en rådgivende og koordinerende funksjon. De folkevalgte organer i Skedsmo kommune vedtar regnskap, budsjett, planer mv. for RKL som enhet i Skedsmo kommune. Samrådsmøtet består av en representant fra hver av avtalepartene. Samrådsmøtet behandler regnskap, årsberetning og husleieavtale, budsjett, langtidsplan og virksomhetsplan, og behandler andre felles overordnede saker som omfattes av RKLs virksomhet.
Administrasjon	Rådmannen i Skedsmo kommune videredelegerer myndighet han er tildelt fra deltakerkommunene til kommunaldirektørene for kultur og teknisk sektor, som videredelegerer myndigheten til landbrukssjefen, jf. kommuneloven § 28- 1 b. RKL er en egen kommunal, administrativ enhet, felles for avtalepartene. Landbrukssjefen har den faglige og administrative ledelse av RKL.
Økonomiske forhold	Driftskostnadene fordeles med basis i kommunenes bruk i foregående avtaleperiode. Fordelingen er som følger: - Lørenskog kommune 14 % - Nittedal kommune 29,5 % - Oslo kommune 20 % - Rælingen kommune 13,5 % - Skedsmo kommune 23 % Konsesjonsinntekter føres som inntekt på RKLs budsjett. Merinntekter/-utgifter i forhold til vedtatt budsjett innarbeides i neste års budsjett. Arbeid med særskilte prosjekter o.a. som ikke inngår i kontorets ordinære arbeid eller kostnader finansieres med særlige prosjektbevillinger.
Adresse	Voldgata 10, 2000 Lillestrøm
Telefon / e-post	66 93 20 30 / post@regionkontorlandbruk.no
Nettadresse	www.regionkontorlandbruk.no

5.1.2 Barnevernvakten Romerike – Øst Politidistrikt

Organisering/selskapsform	Vertskommunesamarbeid
Formål	Barnevernvakten Romerike – Øst politidistrikt sitt formål er å være tilgjengelig barneverntjeneste for barn, unge og deres pårørende i akutt krise på kveld/natt, helg og høytid. Åpningstiden reguleres i samarbeid med samarbeidskommunene og i henhold til gjeldende budsjett. I barnevernvaktens tjeneste inngår: - Øyeblikkelig hjelp til barn, unge og deres familier i akutte kriser som omfattes av lov om barneverntjenester - Tilbud om samtale og hjelp til ungdom som er innbrakt av politiet - Rykke ut sammen med politiet i forbindelse med familievold eller andre hendelser der barns omsorgssituasjon kan være truet - Akuttplassering av barn og unge i barneverninstitusjon, i samsvar med lov om barneverntjenester - Bistå med informasjon, rådgivning og støttesamtaler, så langt det er mulig innenfor de ressurser som er stilt til disposisjon - Betjene alarmtelefonen for barn og unge Barnevernvakten skal samarbeide nært med politiet i politidistriktet, og skal videreformidle sakene til aktuell barneverntjeneste første mulige virkedag.
Etablert	26. april 2004
Avtaleparter	Aurskog-Høland, Eidsvoll, Fet, Gjerdrum, Hurdal, Lørenskog, Nannestad, Nes, Nittedal, Rælingen, Skedsmo, Sørums og Ullensaker kommuner
Vertskommune	Lørenskog kommune
Kontaktutvalget	Kontaktutvalget skal ha 9 medlemmer hvorav: - 3 politisk valgte representanter fra samarbeidskommunene med vara - 2 representanter fra samarbeidskommunenes administrasjon med vara - 2 representanter fra Øst politidistrikt - Leder for Barnevernvakten Romerike – Øst politidistrikt - Kommunaldirektør fra tilhørende sektor i Lørenskog kommune Representanter fra samarbeidskommunene velges for fire år. Øvre Romerike Utvikling (ØRU) og Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR) samarbeider om valg av representanter. Kontrollutvalgets mandat følger av samarbeidsavtalen.
Samarbeidsutvalget	Samarbeidsutvalget skal ha en representant fra barneverntjenesten i hver av samarbeidskommunene og en representant fra Romerike – Øst politidistrikt. Den som velges/møter bør ha myndighet til å uttale seg på kommunens vegne. Samarbeidsutvalgets mandat følger av samarbeidsavtalen.
Administrasjon	Barnevernvakten Romerike politidistrikt utfører sine oppdrag delegert fra kommunestyret i den aktuelle samarbeidskommunen.

	Lørenskog kommune har ansvar for administrasjon og drift av Barnevernvakten Romerike politidistrikt. Barnevernvakten Romerike politidistrikt skal ha en egen leder som ansettes av Lørenskog kommune. Administrative og økonomiske fullmakter for leder av barnevernvakten fastsettes av kommunestyret i Lørenskog i den utstrekning det ikke ligger til sektor/overordnet leder å foreta delegering.
Økonomiske forhold	Den enkelte kommunes andel fordeles etter siste tilgjengelige folketall fra SSB som foreligger før vedtak fattes. Etter årsavslutning av regnskapet avregnes kommunenes andel etter faktisk regnskap. Eventuelt overskudd tilbakebetales kommunene etter siste tilgjengelige folketall fra SSB, og eventuelt underskudd faktureres kommunene etter siste tilgjengelige folketall fra SSB. Den enkelte kommune kan gjøre avtale om kjøp av tilleggstjenester, så langt barnevernvakten har kapasitet til å betjene slike oppdrag. Tjenestene faktureres særskilt etter fastsatt timesats, med tillegg av eventuelle reisekostnader og andre utgifter som følge av oppdraget.
Lokalisering	Romerike politidistrikt, Jonas Liesgt. 20, 2000 Lillestrøm
Telefon / e-post	64 84 25 75 / 64 84 20 00 / bvvakt@lorenskog.kommune.no

5.1.3 Regionalt samhandlingskontor Nedre Romerike

Organisering/selskapsform	Vertskommunesamarbeid
Formål	Opprettelsen av RSK skal bidra til å styrke deltagerkommunenes partsinteresser i forholdet til Ahus HF gjennom økt samhandling. RSK skal sørge for at deltagerkommunene har lett tilgjengelig oversikt over samhandlingsfeltet og bedre blir i stand til å ivareta sine nye forpliktelser i kjølvannet av samhandlingsreformen.
Etablert	August 2013
Avtaleparter	Aurskog-Høland, Fet, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørums kommuner
Vertskommune	Rælingen kommune
Strategi- og bestillerråd	Strategi- og bestillerrådet (SBR) ble opprettet som administrativ forankring for deltagerkommunene og deltagelse skjer på kommunalsjefnivå. SBR ledes av Rælingen kommune. SBR skal drøfte saker av felles interesse og gi innspill til strategi for kontoret og hvilke oppgaver som skal prioriteres av SBR. SBR innehar myndighet til å initiere revidering av avtaler inngått med Ahus HF og til å oppnevne/rekruttere egnede personer til de ulike samarbeidsorganer og ulike prosesser. Medlemmene i SBR skal sørge for at sin deltagerkommune ivaretar sine forpliktelser etter avtalen. Det skal avholdes minimum 4 møter per år.
Administrasjon	RSK inngår i Rælingen kommunes organisasjon. Deltagerkommunenes innflytelse skjer gjennom Strategi- og bestillerrådet, herunder avtale om budsjett.

	Rådmannen i Rælingen har styringsrett og ansvar for drift og organisering av kontoret, herunder arbeidsgiveransvaret for de ansatte i RSK.
	RSK har ikke beslutningsmyndighet på vegne av deltagerkommunene. Deltagerkommunene er selv avtalepart i alle avtaler inngått etter helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 6.
Økonomiske forhold	RSK finansieres ved 25 % felles grunnfinansiering og 75 % etter innbyggertall. Finansiering per innbyggertall revideres årlig, etter innbyggertall per 1. januar i faktureringsåret.
Lokalisering	Bjørnholdhagen 6, 2008 Fjerdingby
Telefon / e-post	Jon Fabritius 41 505 404 / jon.fabritius@ralingen.kommune.no
Nettside	www.samhandlingskontoret.no

5.1.4 Enhet for Lindrende behandling

Organisering/selskapsform	Vertskommunesamarbeid
Formål	Samarbeidet har følgende som hovedmålsetting: Gi et tilfredsstillende heldøgns tilbud om lindrende behandling for pasienter i livets slutfase, for de med behov for spesialisert kompetanse, gjennom å etablere en enhet for lindrende behandling ved Skedsmotun.
Etablert	2008
Avtaleparter	Lørenskog, Nittedal, Rælingen og Skedsmo kommuner og Akershus Universitetssykehus HF
Vertskommune	Skedsmo kommune
Overordnet kontaktforum	Sektorsjef for helse- og sosialsektoren i Skedsmo kommune og Akershus universitetssykehus' samhandlingssjef er overordnet kontaktforum for driften av enheten.
Samhandlingsforum	Et samhandlingsforum bestående av Akershus universitetssykehus og Skedsmo kommune, samt de kommuner som har inngått samarbeidsavtale med Skedsmo kommune, møtes minst 2 ganger hvert år for å drøfte oppfølging og utvikling av enheten.
Administrasjon	Skedsmo kommune har personalansvar for de ansatte ved lindrende enhet, og utfører alle oppgaver tilknyttet driften av den lindrende enheten. Leder for enheten innstiller på vedtak om innleggelse i henhold til utarbeidede kriterier. Tildeling av plass er et enkeltvedtak som fattes av den kommunen der pasienten er bosatt.
Økonomiske forhold	Kommunen har budsjettansvar for drift av enheten. Pasientene betaler vanlig egenandel. Kostnader til lokaler dekkes av kommunen. Utgiftene til driften fordeles ut i fra den enkelte kommunes prosentvise andel innbyggere sett i forhold til det totale antall innbyggere i de samarbeidende kommunene pr. 31. desember hvert år. Dersom det er pasienter som er særlig ressurskrevende, må dette dekkes av, og etter forhåndsavtale mellom Skedsmo kommune og bostedskommunen. Akershus universitetssykehus lønner sitt personell som tjenestegjør i enheten. Akershus universitetssykehus bevilger 2 mill. kr. Til styrking av arbeidet ved lindrende enhet. Kr. 600 000,- benyttes til styrking av palliativt team som kan benytte dette inn mot enheten.

	I tillegg betaler Akershus universitetssykehus kr. 1 400 000,- i årlig tilskudd til drift av enheten. Beløpet prisjusteres i tråd med lønns- og prisutvikling.
Lokalisering	Husebyveien 18, 2020 Skedsmokorset
Telefon / e-post	64 83 70 00 / skedsmotun@skedsmo.kommune.no

5.2 Styre etter kommuneloven § 27

5.2.1 Samarbeidsrådet for Nedre Romerike (SNR)

Organisering/selskapsform	Styre etter kommuneloven § 27 Vedtekter sist endret 31. mai 2016
Formål	Samarbeidsrådet skal være deltakerkommunenes felles drøftings- og samordningsorgan og skal ivareta, styrke og utvikle felles interesser på regionalt og nasjonalt nivå. Hovedsatsningsområder skal være: - Samordnet areal og transport - Å bidra til at det sikres tilstrekkelige midler til planlegging, utbedring og vedlikehold av samferdselsprosjekter i regionen - Utvikling av næringsmiljøer av regional og nasjonal betydning - Tilrettelegger av møteplasser og arenaer for erfaringsutveksling på regionnivå Samarbeidsrådet kan også være en arena for drøfting og samhandling om kommunereformen Samarbeidsrådet skal ikke utøve offentlig myndighet på vegne av deltakerkommunene, eller drive med tilskuddsforvaltning.
Etablert	2. desember 1998
Deltakere	Aurskog-Høland, Fet, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørums kommuner og Akershus fylkeskommune
Årsmøtet	Samarbeidsrådet organiserer, finansierer og gjennomfører et møte innen utgangen av juni måned hvert år, der alle formannskaps- og fylkesutvalgsmedlemmer hos deltakerkommunene deltar og handlingsplanen for samarbeidet drøftes. Styret og rådmannsgruppa deltar også på det årlige samarbeidsmøte. Samarbeidsmøte skal i tillegg få seg forelagt årsberetning, regnskap og revisors beretning til orientering.
Styre	Styret består av ordførerne fra alle deltaker kommuner og fylkesordfører. Varaordførere er varamedlemmer
Rådmannsgruppen	Rådmannsgruppa består av alle rådmennene hos deltakerkommunene og fylkesrådmannen. Rådmennene i deltakerkommunene har møte- og talerett i styret, og lager innstilling til saker som skal behandles i styret. Rådmannsgruppa møtes for å drøfte innstillingene til styret før styrets møter, og møtes ellers ved behov.
Daglig leder/sekretariat	Samarbeidsrådet skal ha et eget sekretariat. Sekretariatet skal sørge for å holde kommunene og styremedlemmene orientert om

	virksomheten i Samarbeidsrådet, og tilrettelegge for styrets møter og for det årlige samarbeidsmøtet mellom formannskapene/fylkesutvalget, samt iverksette og følge opp vedtak fattet av styret på oppdrag fra rådmannsgruppa. Sekretariatet utarbeider årsberetning for virksomheten. Sekretariatet består av en koordinator. Koordinator er faglig underlagt rådmannsgruppa v/ leder.
Økonomi	Samarbeidet finansieres ved at deltakerkommunene betaler et årlig tilskudd. Tilskuddet skal dekke de årlige utgiftene til drift av sekretariatet, utgiftene til styremøter og det årlige samarbeidsmøtet mellom formannskap/fylkesutvalg, samt eventuelle prosjekter i regi av Samarbeidsrådet. Tilskuddet fastsettes ut fra en modell bestående av to like store deler – en fast del som er like stor for alle deltakerkommunene, og en variabel del som fastsettes på basis av innbyggertall ved budsjettårets begynnelse. Fylkeskommunen betaler samme andel som den største av de øvrige deltakerkommunene. SNR kan i forbindelse med konkrete prosjekter søke finansiering utenfor deltakerkommunene. Deltakerkommunene dekker selv utgiftene deres egne representanter måtte ha knyttet til reise, diett mv. i forbindelse med forberedelse til og avholdelse av møter, i styret og rådmannsgruppa. SNR kan ikke ta opp lån.
Vertskommune	Lørenskog kommune
Adresse	Hasselveien 6, Lørenskog
Telefon /e-post	post@sfnr.no
Nettadresse	www.sfnr.no

5.3 Annet interkommunalt samarbeid

5.3.1 Kommunal akutt døgnetenhet (KAD)

Organisering/selskapsform	Avtalebasert samarbeid
Formål	Formålet med Kommunal akutt døgnetenhet innebærer at deltagerkommunene oppfyller plikten til å tilby øyeblikkelig hjelp døgn etter loven, og oppfyller kommunenes plikter i henhold til delavtale 4 mellom Ahus og kommunene om øyeblikkelig hjelp døgn. Tjenesten skal være tilgjengelig for forskningsprosjekter initiert av tjenesten selv eller kommunene i samarbeid, samt tilby kompetanseutviklende tiltak i samarbeidskommunene innenfor tilgjengelige ressurser og kapasitet.
Etablert	2014
Avtaleparter	Enebakk, Fet, Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Skedsmo og Sørums kommuner
Vertskommune	Skedsmo kommune

Samarbeidsforum	Samarbeidskommunene deltar i samarbeidsforum for oppfølging og utvikling av enheten. Forumet møtes minst 2 ganger i året, ett møte med tema fag og kvalitet og ett møte med budsjett påfølgende år som tema. I samarbeidsforum møter 1-2 representanter fra hver av de samarbeidende kommunene.
Administrasjon	Skedsmo kommune er vertskommune, og har drifts- og personalansvar for Nedre Romerike KAD. Tjenesten selv skal samarbeide med deltakerkommunene om informasjon om tjenesten, herunder rutiner for pasientflyt og kriterier for inntak av pasienter. Skedsmo kommune skal tilrettelegge for informasjon og drøfting om tjenestens drift og utvikling med samarbeidskommunene. Dette for å sikre ansvarliggjøring og involvering av samarbeidskommunene i utvikling av tjenesten. Rapporter sendes samarbeidskommunene hvert kvartal.
Økonomiske forhold	Det økonomiske oppgjøret baseres på vedtatt budsjett. Utgifter til drift forskutteres av Skedsmo kommune. Lørenskog, Nittedal, Rælingen, Fet, Sørumsund og Enebakk (Flateby) kommuner belastes sine andeler ved å konto kvartalsvis regning ut fra prosentvis andel innbyggere sett i forhold til total antall innbyggere i de samarbeidende kommunene per 31.12 hvert år. Dersom det er særlig ressurskrevende pasienter som medfører behov for at KAS går ut over den økonomiske rammen som er lagt for normal drift, må Skedsmo kommune og bostedskommunen komme til enighet om tilleggsfinansiering. Ved overskudd i regnskapet ved årets slutt går dette til bundet driftsfond. Ved eventuelt underskudd i regnskapet, dekkes dette av bundet driftsfond. Dersom avsatte fondsmidler er oppbrukt, skal deltakerkommunene etter regning det påfølgende år dekke opp underskuddet i sin helhet. Et eventuelt underskudd skal fordeles og innbetales i henhold til samarbeidsavtalens finansieringsnøkkel.
Lokalisering	I tilknytning til Nedre Romerike legevakt ved Romerike Helsebygg, Dampsagveien 5, 2001 Lillestrøm
Telefon / e-post	960 92 163 / kad@skedsmo.kommune.no

5.4 Stiftelser

5.4.1 Stiftelsen Utleieboliger for Ungdom i Lørenskog (UBOL)

Organisering/selskapsform	Stiftelse – næringsdrivende stiftelse
Formål	Å skaffe og leie ut boliger med begrenset botid til unge mennesker, fortrinnsvis under 30 år.
Etablert	1. mars 1989
Registrert i stiftelsesregisteret	1. desember 2005
Opprettet av	Lørenskog kommune og Lørenskog og Skedsmo Boligbyggelag
Eierforhold	Selveiende
Hovedrammer for virksomheten	Stiftelsesloven og stiftelsens vedtekter

Styre	Stiftelsen skal ha et styre bestående av formann og 2 andre medlemmer. Styret oppnevnes slik at Lørenskog og Skedsmo Boligbyggelag oppretter et medlem, og Lørenskog kommune oppretter et medlem. Et styremedlem oppnevnes blant leieboerne etter at disse er gitt anledning til å uttale seg. Varamedlemmer oppnevnes på tilsvarende måte. Styremedlem oppnevnt av Lørenskog kommune og Lørenskog og Skedsmo Boligbyggerlag skifter på formannsvervet hvert år.
Styremedlemmer	Det er den 7. juli 2016 foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Hege Torp Bugge (styreleder) - Marie Remme - Helge Baisgård
Forretningsfører (daglig leder)	Bori BBL
Økonomiske forhold	Det er foretaksregistrert kapital pålydende kr. 200 000,- den 30. august 2016. I hht. vedtektene vedtar formannskapet i Lørenskog kommune godtgjørelse for forretningsførsel og eventuelt styremedlemmer etter forslag fra forretningsfører
Adresse	Alexander Kiellands gate 2B, 2000 Lillestrøm
Kontaktperson	Hege Torp Bugge
Nettadresse	www.bori.no

5.5 Pensjonskasser

5.5.1 Lørenskog kommunale pensjonskasse

Organisering/selskapsform	Pensjonskasse
Formål	Yte alderspensjon og uførepensjon til pensjonskassens medlemmer, og etterlattepensjon til ektefelle, registrert partner og barn i hht. den enhver tid gjeldende KS hovedtariffavtale
Etablert	1. januar 2011
Hovedrammer for virksomheten	- Kommuneloven - KS hovedtariffavtale
Styre	Styret består av 5 medlemmer med personlige varamedlemmer, hvorav 1 medlem oppnevnes av arbeidstakernes organisasjoner blant innskuddspliktige medlemmer i pensjonskassen og pensjonistene og 1 av medlemmene skal være eksternt.
Styremedlemmer	Det er den 6. juli 2016 foretaksregistrert følgende styremedlemmer: - Kjetil Houg (styreleder) - Erik Bratlie (nestleder) - Lisbeth Magnhild Stenshagen (valgt av og blant medlemmene) - Ola Løberg - Bente Franck-Sætervoll
Økonomiske forhold	Pensjonskassen er basert på en ytelsesbasert offentlig pensjonsordning. Pensjonskassens midler holdes adskilt fra kommunens og foretakenes midler og pensjonskassen hefter ikke for kommunens eller foretakenes forpliktelser.

	Pensjonskassens formue og inntekter kan følgelig ikke for noen del tilfalle kommunen eller foretakene eller deres kreditorer. Pensjonskassen har vedtatt egne selskapsvedtekter og styret er pensjonskassens øverste organ.
Adresse	Hasselveien 6, 1470 Lørenskog

6. Kilder

Dokumenter utarbeidet av Lørenskog kommune:

Delegeringsreglement for Lørenskog kommune, vedtatt 14. desember 2016, sak 159/16

Eierskapsmelding for Lørenskog kommune, vedtatt 20. juni 2012, sak 085/12

Mandat for interkommunalt eierstyringssekretariat, sist endret 2013

Overordnet analyse og plan for selskapskontroll Lørenskog kommune, vedtatt 14. desember 2016, sak 161/16

Reglement for valg av og instruksjonsmyndighet over kommunenes eierrepresentanter til generalforsamling for aksjeselskaper og representantskap i interkommunale selskaper, vedtatt 9. februar 2011, sak 005/11

Økonomiplan 2017-2020 og årsbudsjett 2017, vedtatt 14. desember 2016, sak 150/16

Årsrapport 2016 Lørenskog kommune, vedtatt 31. mai 2017, sak 047/17

Lovforslag og høringer:

Høringsnotat om endringer i lov om interkommunale selskaper fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høyring – Oppheving av kommuneloven kapittel 5 B. Samkommune fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Innst.191 L (2015-2016) Innstilling frå kommunal- og forvaltningskomiteen om Endringar i kommuneloven (avvikling av samkommunemodellen) mv.

NOU 1995:17 Om organisering av kommunal og fylkeskommunal virksomhet

NOU 2016:4 Ny kommunelov

Artikler og øvrige publikasjoner:

Anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll utarbeidet av KS

Arbeidsrapport 7, 2008 *Eierskap. Behov og muligheter for politisk styring av selskaper og samarbeid i kommunene*, utarbeidet av Telemarksforskning for KS

Eiermelding for Sørumsdal kommune, vedtatt 4. februar 2015 sak 2/15

Eierskapsmelding for Aurskog-Høland kommune, vedtatt 8. februar 2016

Eierskapsmelding for Ullensaker kommune, vedtatt 5. september 2011

Evaluering av interkommunale samarbeid etter kommunelovens § 27 – omfang, organisering og virkemåte av Dag Ingvar Jacobsen m.fl. (2010) Universitetet i Agder

Landsomfattende kartlegging av regionråd – status, utfordringer og endringsplaner av Geir Vinsand og Jørund K. Nilsen (2007) NIVI Analyse AS

Regionråd i Norge – hvem, hva hvor? av Karl Gunnar Sanda (2000) Telemarksforskning

Øvrige kilder:

Brønnøysundregistrene – www.brreg.no

Proff business finder – www.proff.no

Samarbeidsavtaler, selskapsavtaler mv. for de ulike organisasjonene

LØRENSKOG KOMMUNE

Hasselveien 6, Postboks 304, 1471 Lørenskog
Telefon: 67 93 40 00 Faks: 67 93 40 01
postmottak@lorenskog.kommune.no
www.lorenskog.kommune.no